

Załącznik nr 1 do Uchwały nr 466/327/18
Zarządu Województwa Pomorskiego
z dnia 10 maja 2018 r.

ZARZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Regionalny Program Strategiczny w zakresie rozwoju gospodarczego

Pomorski Port Kreatywności

GDAŃSK 2018

SPIS TREŚCI

Wykaz użytych skrótów	3
Wprowadzenie	5
I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	7
1. Wnioski z analizy sytuacji w obszarze rozwoju gospodarczego	7
2. Analiza SWOT	16
3. Wyzwania	18
II. CZĘŚĆ PROJEKCYJNA	19
1. Cele, Priorytety i Działania	19
2. Realizacja Zobowiązań SWP zapisanych w SRWP 2020	39
3. Mechanizm identyfikacji i weryfikacji inteligentnych specjalizacji regionu	46
4. Założenia polityki wspierania rozwoju klastrów	47
III. SYSTEM REALIZACJI	49
1. Kompetencje i odpowiedzialność kluczowych aktorów	49
2. Koordynacja z pozostałymi RPS	50
3. Zasady i warunki wykorzystania Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych	51
4. Ramy finansowe... ..	54
5. System monitorowania i oceny realizacji	56
IV. ZAŁĄCZNIKI	57
Załącznik 1. Charakterystyka przedsięwzięć strategicznych	57
Załącznik 2. Inteligentne Specjalizacje Pomorza (ISP)	60
Załącznik 3. Wnioski z oceny ex-ante Programu	69
Załącznik 4. Słownik kluczowych pojęć	72

WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW

B+R	Badania i Rozwój
BPO/SSC	Business Process Outsourcing / Shared Services Centers
DES	Departament Edukacji i Sportu UMWP
DISI	Departament Społeczeństwa Informacyjnego i Informatyki UMWP
DRG	Departament Rozwoju Gospodarczego UMWP
DRRP	Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego UMWP
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
GUS	Główny Urząd Statystyczny
ICT	Technologie Informacyjne i Komunikacyjne (ang. <i>Information and Communication Technology</i>)
IOB	instytucje otoczenia biznesu
IZ POIR	Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Inteligentny Rozwój 2014–2020
IZ RPO	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020
JST	jednostki samorządu terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KPK	Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej
KPO	krajowe programy operacyjne
MC	Ministerstwo Cyfryzacji
MNiSW	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NCBiR	Narodowego Centrum Badań i Rozwoju
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OMT	Obszar Metropolitalny Gdańsk Gdynia Sopot
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OZE	odnawialne źródła energii
PAIH	Polska Agencja Inwestycji i Handlu
PFP	Pomorski Fundusz Pożyczkowy
PFPK	Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych
PFR	Pomorski Fundusz Rozwoju
PGKK	Pomorska Grupa Kompetencji Klastrowych
PO IR	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014–2020
PO IŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020
PO PC	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014–2020
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020
PPO	proces przedsiębiorczego odkrywania

PSME	Pomorski System Monitoringu i Ewaluacji
REGON	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
RPO WP	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020
RPS	Regionalny Program Strategiczny
SJO	samorządowe jednostki organizacyjne
SRWP 2020	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020
SWOT	Analiza SWOT – Mocne strony, Słabe strony, Szanse, Zagrożenia (ang. <i>Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats</i>)
SWP	Samorząd Województwa Pomorskiego
UKE	Urząd Komunikacji Elektronicznej
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WP	województwo pomorskie
ZPT	Zintegrowane Porozumienia Terytorialne
ZSS	Zespół Sterujący Strategią
ZWP	Zarząd Województwa Pomorskiego

WPROWADZENIE

1. *Regionalny Program Strategiczny w zakresie rozwoju gospodarczego Pomorski Port Kreatywności (RPS PPK)* zwany dalej „Programem”, jest jednym z sześciu zasadniczych narzędzi realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020* uchwalonej przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 24 września 2012 r. (uchwała nr 458/XXII/12). W związku z powyższym, Regionalne Programy Strategiczne należą do podstawowych punktów odniesienia, decydujących o kształcie przyjmowanych na poziomie Województwa Pomorskiego programów operacyjnych, a także ukierunkowaniu środków ujmowanych w budżecie województwa po stronie wydatków rozwojowych.
2. Podstawę opracowania Programu stanowią: uchwała Sejmiku Województwa Pomorskiego nr 458/XXII/2012 z dnia 24 września 2012 r. w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (SRWP 2020)*, art. 15 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.
3. Projekt Programu został poddany również ewaluacji *ex-ante*, zgodnie z art. 15 ust. 6 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r.
4. Opracowany projekt Programu podlegał także obowiązkowi poddania go strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, obejmującej sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko oraz uwzględniającej udział społeczeństwa w opracowaniu projektu dokumentu. W dniu 28 lutego 2013 r. ZWP przyjął uchwałę nr 216/225/13 w sprawie uzgodnienia z właściwymi organami zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w *Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie rozwoju gospodarczego*. Konsultacje trwały od 13 maja do 7 czerwca 2013 r. Na ich podstawie sporządzono *Podsumowanie zawierające informacje, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie uwzględnione opinie, rekomendacje, uwagi i wnioski zgłoszone do Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie rozwoju gospodarczego oraz Uzasadnienie do podsumowania, zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie rozwoju gospodarczego*.
5. Zgodnie z zapisami SRWP, w roku 2017 Zarząd Województwa opracował i przyjął *Ocenę realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 w latach 2013-2016* (załącznik do Uchwały Nr 793/250/17 ZWP z dnia 11 lipca 2017 r.). Wnioski i rekomendacje z Oceny stanowią podstawę do wprowadzenia zmian do Programu.
6. Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (jednolity tekst Dz. U. z 2017 r. poz. 1376, z późn. zm.), projekt zmiany Programu skierowany został do konsultacji społecznych, które trwały łącznie 35 dni (od 22 stycznia do 25 lutego 2018 r.). Raport z przebiegu konsultacji projektu zmiany Programu przyjęty został Uchwałą nr 282/316/18 ZWP z dnia 27 marca 2018 r.
11. Ponadto, zgodnie z art. 46 pkt 2 i w związku z art. 50 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie

środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), projekt zmiany Programu podlega procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ze względu na fakt, że w opinii organu opracowującego projekt zmiany Programu, realizacja zmienianych w nim postanowień nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, na mocy art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko Zarząd Województwa wystąpił do właściwych organów o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

7. Po uzgodnieniu przez ww. organy, na podstawie art. 48 ust. 1 i 2 z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, ZWP w dniu 17 kwietnia 2018 r. Uchwałą nr 368/322/18 odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu zmiany Programu.
8. Wdrożenie Programu przyczyni się do wzrostu konkurencyjności regionu poprzez ukierunkowanie wsparcia na dwa równoległe strumienie: wsparcie działalności rozwojowej sektora gospodarczego oraz wsparcie sektora nauki.
9. Program pełni wiodącą rolę w konkretyzacji i realizacji wynikających z zapisów SRWP 2020 zasadę inteligentnej specjalizacji i rozwija mechanizm identyfikacji i weryfikacji inteligentnych specjalizacji regionu, o których mowa w regulacjach i dokumentach strategicznych Unii Europejskiej oraz Polski, mających zastosowanie do okresu programowania 2014–2020.
10. Ze względu na uchylenie Regionalnego Programu Wspierania Klastrow dla Województwa Pomorskiego na lata 2009–2015 oraz potrzebę zweryfikowania dotychczasowych narzędzi i form wsparcia klastrow, Program przejmuje również funkcję dokumentu wyznaczającego kierunki rozwoju klastrow w województwie pomorskim.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. WNIOSKI Z ANALIZY SYTUACJI W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Profil gospodarczy regionu

- Pomorskie należy gospodarczo, historycznie i kulturowo do Regionu Morza Bałtyckiego (RMB), zaliczanego do najbardziej konkurencyjnych gospodarek na świecie. Nadmorskie położenie oraz usytuowanie nad dolną Wisłą, w korytarzu Bałtyk-Adriatyk, stwarza dla regionu szereg szans związanych z gospodarczym wykorzystaniem zasobów morza (m.in. przeladunki portowe, logistyka morska, atrakcyjne dla handlu połączenia morskie, innowacyjny przemysł stoczniowy, turystyka morska), a także współpracą z krajami RMB w ramach powiązań gospodarczych, administracyjnych, kulturowych, społecznych, technologicznych, infrastrukturalnych i edukacyjnych.
- Wysoka jakość życia w regionie (walory przyrodnicze, zróżnicowanie gospodarki, otwartość) determinuje znaczącą atrakcyjność regionu, zarówno dla kapitału biznesowego (inwestycje zewnętrzne), jak i kapitału ludzkiego (studenci, pracownicy, turyści biznesowi, przedstawiciele „klasy kreatywnej”).
- Pomorskie jest gospodarką średnią pod względem wielkości i siły, o relatywnie stabilnej pozycji w stosunku do innych polskich regionów, utrzymującą 7. miejsce pod względem udziału w PKB krajowym i 5. pod względem PKB per capita. Po najwyższym wśród województw przyroście PKB w 2012 r. (6,2%), w kolejnych dwóch latach, Pomorskie zanotowało znacznie gorsze wyniki. W okresie 2012-2015 dynamika PKB była niższa od średniej w kraju o 0,8 p.p. (wzrost wartości PKB w regionie wyniósł 9,6%, podczas gdy w kraju 10,4%). Kluczowy wpływ miał tu rok 2013, w którym szczególnie widoczne były efekty drugiej fali kryzysu gospodarczego. W rezultacie, tak w regionie, jak i w całym kraju, w okresie 2012-2014 odnotowano najniższy przyrost PKB. Natomiast w 2015 r. nastąpił prawie 6-cio procentowy przyrost (3. wynik wśród województw), a region zmniejszył dystans wobec UE, osiągając 66% średniej UE-28 pod względem PKB per capita (PPS), co jest 5. wynikiem wśród polskich województw. W 2015 r. PKB wyniósł 103,4 mld zł, co stanowiło 5,7% krajowego PKB.
- Największy wkład w wytwarzanie regionalnego PKB ma Obszar Metropolitalny Trójmiasta, generujący niemal połowę jego wartości (48,0% w 2015 r., wzrost o 0,7 p.p. wobec 2014 r.). Jednocześnie notowany był tu najwyższy poziom PKB *per capita* (148,1% średniej w 2015 r., wzrost o 2,7 p.p. wobec poziomu w roku poprzednim). Natomiast najmniejszy wkład w regionalny PKB (6,4% w 2015 r., tj. o 0,1 p.p. mniej niż w 2014 r.) wypracował podregion chojnicki, notując jednocześnie najniższą wartość produktu w przeliczeniu na mieszkańca (65,9% średniej w 2015 r., tj. o 2,7 p.p. mniej niż rok wcześniej). W stosunku do 2012 r. najwyższe przyrosty PKB i PKB *per capita* zanotował podregion gdański (o odpowiednio 18,9% i 14,7%)
- Gospodarka regionu pomorskiego, zarówno pod względem zatrudnienia, jak też kreowanej wartości, ma orientację usługową, przy zachowaniu silnej pozycji niektórych gałęzi przemysłu. Struktura gospodarki pomorskiej opiera się na usługach i przemyśle (odpowiednio 63,5%

i 34,1% wytwarzanej wartości dodanej brutto). Do branż tradycyjnie rozwiniętych w województwie zalicza się m.in. związane z morzem, petrochemiczną, stoczniową, elektromaszynową, budownictwo, drzewno-meblarską, turystyczną oraz spożywczą. Rolnictwo, mimo że przemysł spożywczy tradycyjnie należy do przodujących sektorów w gospodarce regionu, ma jednak znaczenie marginalne i dostarcza zaledwie 2,4% wartości dodanej brutto¹. Do sektorów priorytetowych z punktu widzenia potencjału inwestycyjnego należą: elektronika, logistyka, sektor morski², nowoczesne usługi dla biznesu, ICT, biotechnologia i chemia lekka oraz przetwórstwo rolno-spożywcze (ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa rybnego).

- Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się wyższym niż średnio w kraju udziałem sektora usług (63,1%), podczas gdy na sektor przemysłowy i rolniczy przypada odpowiednio 35,2% i 1,7% pracujących³. W strukturze pracujących największy udział odgrywiają usługi publiczne (edukacja, ochrona zdrowia, administracja) oraz niektóre usługi rynkowe: handel, doradztwo (prawne, finansowe, gospodarcze), pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości oraz transport. Z uwagi na ponadprzeciętną atrakcyjność turystyczną i rozwiniętą infrastrukturę turystyczną, można się spodziewać, że usługi dla osób starszych (element tzw. srebrnej gospodarki), ale także związane ze spędzaniem czasu wolnego, będą stanowić coraz istotniejszy segment działalności gospodarczej, wzmacniający lokalną przedsiębiorczość.
- Samorząd Województwa Pomorskiego wyłonił w ramach partnerskiego i oddolnego procesu cztery obszary Inteligentnych Specjalizacji Pomorza, którymi są: Technologie offshore i portowo-logistyczne, Technologie interaktywne w środowisku nasyconym informacyjnie, Technologie efektywne w produkcji, przesyłce, dystrybucji i zużyciu energii i paliw oraz w budownictwie, a także Technologie medyczne w zakresie chorób cywilizacyjnych i okresu starzenia. Zidentyfikowane obszary aktywności gospodarczej koncentrują główny strumień interwencji publicznej na poziomie regionalnym, która jest ukierunkowana na uruchamianie i wykorzystywanie potencjałów branż funkcjonujących w ramach ISP.
- Pomorskie należy do województw o przeciętnej atrakcyjności inwestycyjnej⁴ na co ma wpływ m.in. niska podaż wolnych terenów inwestycyjnych znajdujących się w obrębie SSE, czy też wciąż niewystarczająca dostępność transportowa (zwłaszcza zachodniej części województwa). Województwo posiada duży potencjał w zakresie przyciągania inwestycji z sektora usługowego oraz z branży zaawansowanych technologii. Decydują o tym przede wszystkim wysokiej jakości zasoby pracy, dobrze rozwinięty sektor instytucji otoczenia biznesu, rozwinięta infrastruktura

¹ Województwo Pomorskie 2016, GUS, dane obejmują 2014 rok.

² Ważnym sektorem morskim jest branża stoczniowa, która dynamicznie się rozwija m. in. na bazie rozwiązań innowacyjnych.

³ GUS BDL 2015.

⁴ W rankingu *Atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów Polski 2016*, opracowywanym przez IBnGR województwo zajęło 8. lokatę, przy niewielkim dystansie dzielącym od poprzedzających: zachodniopomorskiego, łódzkiego oraz cechując się zdecydowanie niższą atrakcyjnością w porównaniu ze: Śląskiem, Dolnym Śląskiem, Mazowszem, Małopolską i Wielkopolską. Z kolei w rankingu *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2016*, opracowanym przez zespół H. Godlewskiej-Majkowskiej (SGH) województwo zajęło 4. lokatę. Na wyższych pozycjach uplasowały się: mazowieckie, śląskie oraz dolnośląskie.

społeczna, wysoka chłonność rynku oraz dobry stan środowiska przyrodniczego⁵. Istotną rolę odgrywa także duża podaż przestrzeni biurowej. Region cechuje natomiast niższa zdolność przyciągania inwestorów z sektora przemysłu⁶. Na koniec 2015 r. liczba podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego przypadająca na 10 tys. mieszkańców, jak i wartość zainwestowanego kapitału zagranicznego plasowały województwo na 6. pozycji w Polsce⁷. W zakresie struktury inwestycji zagranicznych, najwięcej inwestycji w regionie pochodzi z Niemiec, Holandii, Danii, Austrii, Francji i Szwecji. Większość inwestycji jest ulokowana w okolicy Trójmiasta.

- Pomorskie jest regionem wyróżniającym się na tle Polski pod względem poziomu przedsiębiorczości⁸. Zarejestrowanych jest tu nieco ponad 290 tys. firm⁹, z czego aż 99,9 % to mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Pod względem liczby przedsiębiorstw aktywnych na 1000 mieszkańców województwo pomorskie w 2015 r. z wynikiem 54,02 plasuje się powyżej średniej dla kraju, wynoszącej 49,71.¹⁰ Także rozpatrując liczbę nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw na 10 tys. ludności województwo pomorskie w 2015 roku osiągnęło lepsze wyniki od średniej krajowej (Pomorze - 114, kraj - 94). Pomorskie zajmuje 2. Miejsce (po mazowieckim) pod względem liczby nowo powstałych przedsiębiorstw z sektora MSP, ale również zajmuje drugie miejsce pod względem liczby firm likwidowanych (po zachodniopomorskim)¹¹. Największa koncentracja podmiotów gospodarczych występuje w Obszarze Metropolitalnym Trójmiasta oraz w obszarach funkcjonalnych większych miast, a także sezonowo w pasie nadmorskim.
- Potencjał MŚP wciąż nie jest w pełni wykorzystywany, m.in. z powodu barier w dostępie do kapitału oraz niskiej aktywności we wdrażaniu innowacji. Choć niewielki odsetek firm wdraża innowacje, te które to robią, osiągają jedne z najlepszych efektów w kraju, czego dowodzi fakt, że pomorskie przedsiębiorstwa przemysłowe notują najwyższe w kraju udziały przychodów ze sprzedaży produktów innowacyjnych w przychodach ze sprzedaży ogółem. Najwyższy w kraju jest również udział sprzedaży wyrobów nowych lub istotnie ulepszonych w sprzedaży ogółem w przemyśle - 21,0% w 2015 r., choć od 2012 r. odsetek ten sukcesywnie spada.
- Województwo utrzymuje wysoką 4. pozycję w kraju pod względem nakładów na B+R w relacji do PKB. Na przestrzeni ostatnich lat relacja ta wzrosła z 0,71% w 2011 r. do 1,12% w 2015 r. Wysoki jest również stosunek nakładów na B+R sektora przedsiębiorstw do PKB, który wzrósł w analizowanym okresie dwukrotnie - do 0,68%. Sukcesywnie rośnie również zatrudnienie w B+R, które w 2015 r. wyniosło 6,8 tys. osób (o 19% więcej niż w 2012 r.) i uplasowało region na 6. miejscu w kraju. Wykorzystanie potencjału naukowo-badawczego w regionie nie jest jednak satysfakcjonujące. Związane jest to z wysokim ryzykiem wdrożeń

⁵ Por. *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2016*, IBnGR.

⁶ W raporcie SGH *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2016* w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej dla przemysłu województwo pomorskie uplasowało się w grupie C (za dolnośląskim, śląskim, mazowieckim, łódzkim, małopolskim).

⁷ Dane GUS dotyczące kapitału zagranicznego, nie uwzględniają m.in. inwestycji w sektorze finansowym.

⁸ Województwo pomorskie dwa razy z rzędu tj. za rok 2014 i 2015 zajęło drugie miejsce w prowadzonym przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości rankingu przedsiębiorczości, zaraz po województwie mazowieckim. por.: *Raport o stanie sektora MSP w Polsce*, PARP, 2017.

⁹ Dane za II kwartał 2017 r.

¹⁰ *Raport o stanie sektora MSP w Polsce*, PARP, 2017.

¹¹ *Raport o stanie sektora MSP w Polsce*, PARP, 2017.

wyników badań, a także brakiem wypracowanych mechanizmów i form współpracy nauki z biznesem i brakiem wiedzy odnośnie procesu komercjalizacji. W dalszym ciągu brakuje także jednostek i instytucji odpowiedzialnych za promowanie oferty B+R wśród przedsiębiorstw i animowanie współpracy pomiędzy nauką i biznesem.

- W ostatniej dekadzie w województwie pomorskim odnotowano ponad 30-to procentowy wzrost liczby pracujących oraz spadek stopy bezrobocia do rekordowo niskiego poziomu 5,7 % we wrześniu 2017 r. Trendy demograficzne, migracje oraz rosnąca ilość miejsc pracy sprawiły, że pomorskie firmy odczuwają coraz większe trudności w pozyskaniu nowych pracowników. Już ponad połowa pracodawców deklaruje, że ma problemy ze znalezieniem pracowników do pracy¹². Niekorzystne zjawiska wzmocnione są dodatkowo przez silnie zróżnicowany geograficznie popyt na pracę oraz niską mobilność zawodową i przestrzenną mieszkańców. Szczególnie odczuwalny jest niedobór pracowników w branżach takich jak: informatyka, transport i logistyka, opieka nad osobami starszymi, budownictwo, gospodarka morska, turystyka i gastronomia¹³.
- Szansą na poprawę sytuacji na rynku pracy jest napływ pracowników spoza regionu, w tym cudzoziemców. W latach 2012-2016 prawie 16-krotnie wzrosła liczba oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy obywatelom spoza UE¹⁴ bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy na terenie województwa pomorskiego.
- Województwo pomorskie jest jednym z najbardziej pro-eksportowo ukierunkowanych polskich regionów. Udział pomorskiego eksportu w eksporcie krajowym systematycznie rośnie i w 2016 r. wynosił 7,7%. Ponad połowa wartości eksportu z regionu generowana jest przez przedsiębiorstwa o kapitale krajowym. Poziom internacjonalizacji gospodarki mierzony wartością eksportu na 1 mieszkańca jest wysoki na tle kraju (począwszy od 2013 r. region zajmuje w tym względzie 2. miejsce), natomiast pod względem otwartości mierzonej udziałem eksportu w PKB, Pomorskie należy do krajowej czołówki (1.-2. miejsce). W strukturze produktowej eksportu największy udział mają statki, łodzie i konstrukcje pływające, a nieco mniejszy paliwa oraz maszyny i urządzenia elektryczne. Na tle całego kraju pomorskie bardzo się wyróżnia pod względem dywersyfikacji kierunków eksportu – znacząco niższy niż średnio w kraju jest udział Unii Europejskiej. W strukturze geograficznej pomorskiego eksportu największym udziałem cechowały się Niemcy oraz Holandia. Na kolejnych pozycjach plasowały się: Norwegia, Szwecja, Republika Czeska oraz Wielka Brytania. Negatywną cechą pomorskiego eksportu jest natomiast stosunkowo niska jednostkowa wartość eksportu oraz niski udział produktów wysokiej techniki (tj. głównie wyszczególnionych powyżej maszyn i urządzeń), co wpływa na fakt, iż województwo w dużej mierze jest montownią dóbr projektowanych i konsumowanych za granicą.¹⁵

¹² Raport *Work Service 2017*, VIII edycja.

¹³ Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego na rok 2018, 2017, Gdańsk.

¹⁴ Tj. Republiki Armenii, Republiki Białorusi, Republiki Mołdawii, Federacji Rosyjskiej, Gruzji i Ukrainy.

¹⁵ M. Dzierżanowski, *Koncepcja pozycjonowania Inteligentnych Specjalizacji Pomorza w globalnych łańcuchach wartości*, Gdańsk 2017.

- Pomimo że region posiada duży potencjał marketingowy i możliwość zbudowania silnej marki gospodarczej, obecny kształt tworzonego systemu promocji gospodarczej wymaga pogłębionej koordynacji działań realizowanych przez uczestników systemu: przedstawicieli biznesu, środowiska akademickiego, administracji publicznej i organizacji pozarządowych. Niewystarczająco jest również wykorzystywany potencjał marketingowy miast, zwłaszcza Gdańska i całej trójmiejskiej metropolii. Konsolidacja działań miast i województwa, a także pozostałych uczestników systemu, pozwoli na bardziej efektywną promocję na rynkach zewnętrznych oraz zwiększy atrakcyjność i siłę przyciągania regionu.
- Atutem Pomorskiego są węzłowe ośrodki infrastruktury transportowej, w skład których wchodzi głównie dwa porty morskie w Gdańsku i Gdyni o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej oraz port lotniczy w Gdańsku. Ponadto pomorskie porty są ważnymi ogniwami sieci bazowej Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, a region jest silnie zaangażowany we współpracę pomiędzy polskimi regionami ulokowanymi wzdłuż trasy przebiegu tego korytarza za pośrednictwem Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk.
- Konteneryzacja i rosnąca intermodalność transportu, a także stały rozwój potencjału przeładunkowego i zaplecza infrastrukturalnego portów morskich wpłynął na umocnienie ich pozycji konkurencyjnej na rynku bałtyckim oraz globalnym (m.in. za sprawą bezpośredniego połączenia Gdańsk-Szanghaj). Udział województwa pomorskiego w obrotach ładunkowych w polskich portach morskich z roku na rok rośnie i w 2015 r. wynosił 67,7 %. W latach 2012-2016 łączne obroty ładunkowe Gdańska i Gdyni wzrosły o 33%. Wysokie obroty terminalu kontenerowego DCT Gdańsk wpływają na fakt, iż port w Gdańsku pozostaje drugim największym portem przeładunkowym na Bałtyku w zakresie przeładunku kontenerów po Petersburgu. Wielkość przeładunku kontenerów DCT kształtowała się na poziomie 1 299 697 TEU w 2016 r.
- Od lat odnotowuje się wzrost lotniczych przewozów pasażerskich i towarowych. W 2016 r. obsłużono o ponad 40% więcej pasażerów niż w 2013 r. W efekcie Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy jest jednym z trzech najważniejszych, obok Warszawy i Krakowa, lotnisk międzynarodowych w Polsce. Na jego pozycję wpływa dobrze rozwinięta siatka połączeń: krajowych i międzynarodowych, które są odpowiedzią na rosnące z roku na rok zapotrzebowanie na przewozy biznesowe i turystyczne.
- Z uwagi na położenie geograficzne województwa – na skrzyżowaniu międzynarodowych szlaków transportowych – region odgrywa ważną, choć wciąż niewystarczającą rolę w zakresie logistyki. Systematycznie przybywa powierzchni magazynowej. W 2017 r. całkowite zasoby rynku magazynowego wynosiły tu ok. 400 000 m², a przyrost ten był możliwy zarówno dzięki Pomorskiemu Centrum Inwestycyjnemu ulokowanemu na zapleczu terminala DCT, jak i dzięki małym parkom magazynowym. Jednocześnie w porównaniu z województwami ulokowanymi w głębi kraju województwo pomorskie nie jest przodującym rynkiem magazynowym i zajmuje siódmą pozycję na tle innych ośrodków¹⁶.

¹⁶ *Marketbeat. Rynek magazynowy w Polsce, Cushman&Wakefield, I kwartał 2017 roku, s. 5.*

- Pomorskie to region silnie uzależniony od zewnętrznych dostaw energii elektrycznej, o dużych zaległościach inwestycyjnych w zakresie energetyki i ponad dwukrotnie niższej niż średnio w UE efektywności energetycznej. Przekłada się to na niski poziom bezpieczeństwa energetycznego, co ogranicza napływ nowych inwestycji do województwa. Aktualna struktura produkcji, jak i dystrybucji energii elektrycznej na Pomorzu (w szczególności dotyczy to linii elektroenergetycznych, które wymagają pilnej modernizacji i rozbudowy) nie zapewnia bezpieczeństwa energetycznego regionu.
- Region charakteryzuje się znaczącym potencjałem rozwoju zarówno energetyki konwencjonalnej, jak i energetyki opartej na źródłach odnawialnych (energia wiatrowa morska i lądowa, węglowodory niekonwencjonalne, biogaz, fotowoltaika, energia wodna), ale także energetyki jądrowej. Dynamicznie rozwijają się źródła energii wykorzystujące zasoby energii słonecznej, w szczególności fotowoltaiki. Niestabilny jest natomiast rozwój elektrowni wiatrowych, głównie z uwagi na uwarunkowania prawne. Rozwój lokalnej energetyki rozproszonej, w tym prosumenckiej, stopniowo wpływa na zmniejszenie deficytu energii elektrycznej w regionie, który jednak wciąż musi być pokrywany energią dostarczaną z południa Polski.
- Nie w pełni wykorzystywane są również możliwości technologii cyfrowych. Główne przeszkody stanowią niedostatecznie rozwinięta i mocno zróżnicowana pod względem nasycenia przestrzennego infrastruktura sieci szerokopasmowej (największe deficyty występują na zachodzie regionu), a także wciąż skromna oferta w zakresie usług cyfrowych, m.in. w obszarze edukacji, administracji czy prowadzenia działalności gospodarczej. Udział przedsiębiorstw z dostępem do Internetu o prędkościach przynajmniej 100 Mb/s kształtował się w 2016 r. dla naszego województwa na poziomie 10,5 %, co jest wynikiem zbliżonym do średniej krajowej (10,6 %). Ponad 80 % miejscowości na terenie województwa jest w zasięgu działania sieci kablowych i bezprzewodowych. Poziom nasycenia sieci szerokopasmowych w województwie pomorskim, zapewniający wszystkim mieszkańcom i przedsiębiorcom dostęp do szerokopasmowego Internetu, można uznać za zadowalający. Zapewnienie mieszkańcom i przedsiębiorcom łącza szerokopasmowego o przepływności 30 Mbit/s i większej jest możliwe tylko w przypadku doprowadzenia węzła sieci światłowodowej do danej miejscowości lub w jej pobliżu. W najlepszej sytuacji znajduje się aglomeracja trójmiejska, gminy przylegające do aglomeracji trójmiejskiej oraz miasta powiatowe. W najgorszej sytuacji są miejscowości znajdujące się w powiecie bytowskim i chojnickim, gdzie nasycenie sieciami szerokopasmowymi jest zdecydowanie niewystarczające.

Wnioski

- Gospodarka regionu, zarówno pod względem zatrudnienia, jak i kreowanej wartości dodanej, ma orientację usługową oraz jest ukierunkowana pro-eksportowo.
- Województwo utrzymuje ponadprzeciętny poziom przedsiębiorczości oraz poziom zaangażowania sektora prywatnego w finansowanie działalności B+R.
- Pomorskie firmy odczuwają coraz większe trudności w pozyskaniu pracowników. Szansą na poprawę sytuacji na rynku pracy jest napływ cudzoziemców, zwłaszcza z Ukrainy.

- Z uwagi na położenie geograficzne oraz dysponowanie węzłowymi ośrodkami infrastruktury transportowej region odgrywa ważną rolę w logistyce i gospodarce morskiej kraju.
- Główny strumień interwencji publicznej na poziomie regionalnym jest ukierunkowany na rozwój potencjału i branż funkcjonujących w ramach Inteligentnych Specjalizacji Pomorza.
- Region wyróżnia wysoka jakość życia i atrakcyjność turystyczna, jednak pod względem inwestycji zewnętrznych województwo należy do przeciętnych w kraju.
- Region posiada duży potencjał marketingowy i jest zaangażowany w rozwoju współpracy międzynarodowej.
- Województwo posiada duże zasoby energii odnawialnej, ale stan bezpieczeństwa energetycznego regionu pozostaje niezadowolający.
- Infrastruktura otoczenia gospodarczego, w tym sieć szerokopasmowa, jest mocno zróżnicowana przestrzennie.

Szkolnictwo wyższe

- System edukacyjny (na wszystkich jego poziomach) nie jest dotychczas efektywnie wykorzystany i zaangażowany w zaspokajanie potrzeb rynku pracy oraz kreowanie atrakcyjnego kapitału ludzkiego. Brakuje także ścisłej współpracy pomiędzy szkołami na różnych etapach kształcenia. W roku 2017 na terenie województwa działało 26 szkół wyższych, w tym 9 uczelni publicznych i 17 niepublicznych, z czego zdecydowana większość (20) miała swoją siedzibę w Obszarze Metropolitalnym Trójmiasta. Pod względem jakości kształcenia, najlepsze publiczne pomorskie uczelnie plasują się jednak na względnie wysokich pozycjach w krajowych rankingach¹⁷. Prowadzą szereg unikatowych w skali kraju kierunków związanych z morzem i gospodarką morską.
- W latach 2012-2017 można było zaobserwować spadek ogólnej liczby studentów o 10%, ale udział studentów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w kraju (6,9%) jest większy niż udział w ludności w wieku 19-24 lat (6,0%). Z łącznej liczby 93,4 tys. studentów studiujących na Pomorzu (6,6% ogólnej liczby studentów na polskich uczelniach), 76,7% kształci się w uczelniach publicznych. Najwięcej studentów spośród pomorskich uczelni studiowało w roku akademickim 2015/2016 roku na Uniwersytecie Gdańskim (27,2 tys. studentów) oraz Politechnice Gdańskiej (23 tys. studentów).
- Pomorskie uczelnie dysponują dobrym potencjałem kadrowym oraz coraz lepszym zapleczem infrastrukturalnym i wyposażeniowym. Jakościowa poprawa warunków lokalowych pomorskich uczelni była konsekwencją m.in. przekazania uczelniom wielu terenów, a także realizacji nowych inwestycji infrastrukturalnych, związanych z pozyskaniem finansowania ze środków UE w ramach perspektywy 2007-2013 oraz 2014-2020.

¹⁷ Odpowiednio – Gdański Uniwersytet Medyczny (8. miejsce wśród wszystkich uczelni – gdzie w 2000 roku plasował się na 41 miejscu, 2. miejsce wśród uczelni medycznych wg Rankingu Perspektyw 2017); Politechnika Gdańska (10. miejsce wśród wszystkich uczelni – awans o pięć miejsc w stosunku do 2016, 4. miejsce wśród uczelni technicznych wg Rankingu Perspektyw 2017, 7. miejsce wg Rankingu Szkół Wyższych Wprost 2015), Uniwersytet Gdański (22. miejsce wśród wszystkich uczelni i 8. miejsce wśród uniwersytetów wg Rankingu Perspektyw 2017, 25. miejsce wg Rankingu Szkół Wyższych Wprost 2015)

- Bardzo istotnym deficytem pomorskich instytucji sfery B+R, w tym szkół wyższych, jest niedostateczny poziom współpracy, otwartości i elastyczności, którego miarą jest między innymi niewystarczająca siła powiązań zewnętrznych, w tym przede wszystkim międzynarodowych, oraz niedostateczny poziom powiązań gospodarczych z firmami z Pomorza. Zbyt mała otwartość przejawia się zarówno w strukturze pracowników uczelni, rekrutowanych w przeważającej mierze spośród własnych absolwentów i często pracujących do końca swojej kariery zawodowej w tym samym miejscu, jak i w strukturze przychodów uczelni – znikomą ich część, głównie w uczelniach nietechnicznych, stanowią wpływy z badań oraz zleceń realizowanych dla podmiotów zewnętrznych.
- Możliwość odbywania części studiów na innej niż macierzysta uczelni (w kraju lub za granicą) również nie jest dostatecznie wykorzystywana. Z badania przeprowadzonego w 2015 r.¹⁸ wśród pomorskich szkół wyższych wynika, że rozwijanie międzynarodowej współpracy między uczelniami odbywa się głównie poprzez uczestnictwo uczelni w inicjatywie *Erasmus*¹⁹. Jako główne bariery ograniczające umiędzynarodowienie uczelni wskazywano przede wszystkim bariery organizacyjne, instytucjonalne oraz finansowe (np. skomplikowany proces legalizowania pobytu w Polsce, brak adekwatnej bazy noclegowej oraz bariery językowe). Uwagę zwraca również zbyt niski poziom współpracy pomiędzy uczelniami w regionie w zakresie wspólnej promocji ich oferty za granicą.
- Liczba studentów zagranicznych, którzy studiują na Pomorzu sukcesywnie rośnie (w roku akademickim 2015/2016 było około 2500 osób, co stanowi wzrost o 23,1 % w stosunku do poprzedniego roku akademickiego), ale wciąż są to wyniki niższe od średniej krajowej. Pomimo poszerzania oferty pomorskich uczelni o nowe kierunki nauczania, nie jest ona w pełni dostosowana do potrzeb regionalnej gospodarki, a jej konkurencyjność względem innych ośrodków z Regionu Morza Bałtyckiego jest niska. Ogranicza ją także niewielka liczba kierunków studiów prowadzonych w językach obcych, zwłaszcza angielskim, co jest jedną z przyczyn małej liczby studentów zagranicznych w regionie.
- Uczelnie województwa pomorskiego wykazują umiarkowaną aktywność w międzynarodowych programach finansowanych ze środków UE. W połowie 2017 r. najwięcej uczestnictw w programie Horyzont 2020 odnotowała Politechnika Gdańska – 7, następnie Uniwersytet Gdański i Instytut Maszyn Przepływowych im. Roberta Szewalskiego PAN – po 5 uczestnictw, oraz Instytut Oceanologii PAN – 4 uczestnictwa.
- W województwie pomorskim dostępne są stypendia przyznawane przez: uczelnie (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym), MNiSW, Marszałka Województwa Pomorskiego, prezydentów miast oraz przez firmy. W roku akademickim 2015/16 wszystkie pomorskie szkoły wyższe przyznały studentom stypendia w ramach funduszu pomocy materialnej. Blisko co 6 student otrzymywał stypendia (18,0%). Najwyższy odsetek korzystających z tej formy pomocy materialnej, wśród publicznych szkół wyższych wystąpił w Akademii Pomorskiej w Słupsku (29,0% ogólnej liczby studentów szkoły), a wśród szkół wyższych niepublicznych

¹⁸ *Stan i perspektywy umiędzynarodowienia województwa pomorskiego*, Gdańsk, 2015 r.

¹⁹ Współpraca będąca częścią programu Unii Europejskiej w dziedzinie edukacji i doskonalenia zawodowego *Uczenie się przez całe życie*, a od 2014 roku – w inicjatywie *Erasmus+*.

w Kaszubsko-Pomorskiej Szkole Wyższej w Wejherowie (39,2% ogólnej liczby studentów szkoły). W stosunku do poprzedniego roku akademickiego nastąpił spadek liczby przyznanych przez uczelnię stypendiów (o 1072 stypendia²⁰). Niewystarczająca koordynacja i standaryzacja polityki stypendialnej w regionie oraz brak mechanizmów dotyczących zbierania danych i informowania o możliwościach odbywania praktyk oraz staży, powoduje niską efektywność i rozproszenie wsparcia, co również nie przyczynia się do zwiększenia liczby osób studiujących w województwie. Szczególny rodzaj stypendiów, to stypendia finansowane ze środków własnych szkoły wyższej lub przez sponsorów (tj. tylko stypendia fundowane oraz stypendia fundowane i otrzymywane jednocześnie z innymi stypendiami np. socjalnymi). W województwie pomorskim tego typu stypendiów było 62, odsetek stypendiów fundowanych i innych był bardzo niski i wyniósł 0,4% ogólnej liczby stypendiów²¹. Niepokoi jednak brak upowszechnionej praktyki fundowania stypendiów przez przedsiębiorstwa.

- W województwie pomorskim brak jest szkół wyższych zawodowych, funkcjonują natomiast na uczelniach kierunki o profilu praktycznym. Dotychczas nie istniały skuteczne instrumenty zachęcenia pracodawców do pełniejszej współpracy ze szkołami wyższymi, zaś możliwości tworzenia nowych kierunków studiów o profilu praktycznym przez uczelnie są ograniczone. Wpływ pomorskich pracodawców na proces kształcenia zawodowego słabo zaznacza się na etapie jego planowania i organizacji.
- Województwo pomorskie posiada znaczący potencjał naukowo-badawczy, skupiony wokół szeregu instytucji sfery B+R. W regionie nie powstają jednak nowe instytuty naukowo-badawcze, dostosowane do potrzeb modernizującej się i globalizującej gospodarki. Istniejące natomiast instytuty naukowo-badawcze mają wąsko wyspecjalizowany i hermetyczny profil działalności. System finansowania uczelni nakierowany jest jak dotąd głównie na kształcenie i badania podstawowe, a prace rozwojowe i działania związane z transferem technologii realizowane są w mniejszym zakresie. Niewystarczające powiązanie finansowania uczelni z liczbą i wartością wdrożeń nie stymuluje wiązania kierunków badań z potrzebami gospodarki regionalnej.
- Skłonność i stopień zainteresowania zakładaniem firm akademickich w przypadku środowisk naukowych są niskie, nieco wyższe w przypadku studentów i absolwentów. Niewystarczającą aktywność w podejmowaniu działalności gospodarczej przez środowiska naukowe, absolwentów i studentów można interpretować jako konsekwencję niedoskonałości uczelnianych systemów wsparcia kariery zawodowej i kreowania postaw przedsiębiorczych.

Wnioski

- W związku z trendami demograficznymi spada liczba studentów w regionie, ale ich udział w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w kraju jest większy niż udział pomorskiego w populacji w wieku studenckim.
- Poziom internacjonalizacji pomorskich szkół pozostaje niższy niż średnio w kraju, a uczelnie nie są w wystarczającym stopniu przygotowane do przyjmowania studentów zagranicznych.

²⁰ *Edukacja w województwie pomorskim w roku szkolnym 2015/2016*, GUS.

²¹ *Edukacja w województwie pomorskim w roku szkolnym 2015/2016*, GUS.

- Polityka stypendialna jest rozproszona i mało efektywna.
- Udział pracodawców w kształtowanie programów studiów (kierunki o profilu praktycznym) jest niewystarczający.

2. ANALIZA SWOT ²²

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1. korzystne nadmorskie położenie w Regionie Morza Bałtyckiego 2. położenie na szlaku paneuropejskich korytarzy transportowych, umożliwiające rozwój portów morskich o kluczowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, a także rozwój infrastruktury transportu i innowacyjnych technologii logistycznych 3. potencjał Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta – znaczące centrum rozwojowe i zyskujący na znaczeniu węzeł transportowo-logistyczny 4. wysoki poziom aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców, dobrze rozwinięty sektor MŚP 5. wysoka atrakcyjność osiedleńcza i jakość życia oraz relatywnie korzystna struktura demograficzna 6. dobrze rozwinięta infrastruktura IOB, m.in. parki naukowo-technologiczne i przemysłowo-technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości itp. 7. aktywność podmiotów w ramach zrzeszeń klastrowych oraz w ramach ISP 8. istotny potencjał pomorskich instytucji sfery B+R, rozbudowane zaplecze infrastrukturalne, potencjał akademicki 9. korzystna, zróżnicowana struktura branżowa gospodarki stabilizująca jej rozwój 10. potencjał proeksportowy pomorskich firm	1. dysproporcje w poziomie rozwoju gospodarczego Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta i pozostałych subregionów 2. niska efektywność współpracy nauki i biznesu, niezadowolający poziom komercjalizacji i transferu wiedzy do gospodarki, mało efektywny system upowszechnienia oraz promocji oferty B+R 3. niska aktywność i zachowawczość MŚP w zakresie wdrażania innowacji 4. niezadowolający poziom współpracy IOB, brak kompleksowej, spójnej, zintegrowanej oferty wsparcia dla przedsiębiorców 5. niewystarczająco rozwinięty system wsparcia specjalistycznego dla firm, wspomagający aktywność pomorskich firm m.in. we wchodzeniu na rynki zagraniczne 6. niewystarczający poziom umiędzynarodowienia pomorskiej gospodarki oraz niesatysfakcjonująca pozycja regionu w rankingach atrakcyjności inwestycyjnej 7. brak rozpoznawalnej marki województwa pomorskiego 8. niski poziom automatyzacji procesów przemysłowych, technologicznych, usługowych 9. niewystarczająca podaż pracowników na rynku pracy 10. niski poziom umiędzynarodowienia pomorskich uczelni, niewystarczająca oferta i brak skoordynowanego systemu zachęt

²² Zindywidualizowana analiza SWOT dla danego obszaru Inteligentnej Specjalizacji Pomorza znajduje się w Załączniku nr 2.

	dla przyciągania studentów i naukowców z zagranicy 11. brak ścisłej współpracy pomorskich szkół wyższych oraz szkół wyższych i administracji publicznej 12. brak skutecznych rozwiązań na rzecz przyciągania zdolnych studentów oraz pozostania najlepszych absolwentów w regionie 13. niewystarczające dostosowanie kształcenia do potrzeb pomorskiej gospodarki oraz niski wpływ przedsiębiorców na kształt oferty edukacyjnej szkół i uczelni
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. dalszy rozwój infrastruktury transportowej, zwiększenie dostępności komunikacyjnej województwa 2. intensyfikacja powiązań gospodarczych państw nadbałtyckich oraz wzrost potencjału gospodarki bałtyckiej; Region Morza Bałtyckiego postrzegany jako dynamiczny, innowacyjny i stabilny politycznie 3. intensyfikacja kontaktów gospodarczych z Chinami (transport morski) 4. wzrost aktywności inwestorów zewnętrznych, rosnąca pozycja województwa w krajowym handlu zagranicznym 5. wzrost aktywności innowacyjnej i eksportowej pomorskich firm 6. rozwój partnerstwa w realizacji przedsięwzięć prorozwojowych regionu, m.in. w ramach inicjatyw klastrowych oraz rosnąca liczba powiązań sieciowych w obszarze gospodarki 7. rosnący potencjał firm z obszarów tematycznych ISP 8. konsolidacja uczelni, wzrost znaczenia szkolnictwa zawodowego oraz wzrost współuczestnictwa JST w kształtowaniu przestrzeni edukacyjnej regionu 9. rozwój przemysłu 4.0 10. przemysłana polityka migracyjna ukierunkowana na pozyskiwanie kadr spoza regionu, w tym za zagranicą	1. niestabilność gospodarki światowej, większa zachowawczość i ostrożność inwestorów krajowych i zagranicznych 2. niepewność perspektyw instytucjonalnych UE i tendencje protekcyjnoistyczne oraz potencjalny spadek znaczenia w polityce unijnej wspierania rozwoju regionów powodujące niepewności i niestabilność gospodarki 3. marginalizacja Pomorza i rosnąca konkurencja regionów krajowych i europejskich 4. bariery administracyjno-prawne rozwoju firm, niestabilność przepisów oraz nadmierne sformalizowanie procedur związanych z pozyskaniem wsparcia finansowego 5. pogarszający się klimat polityczny i społeczny względem problemu migracji 6. ograniczone możliwości finansowania inwestycji i zadań publicznych przez JST 7. postępujące ograniczanie kompetencji samorządów terytorialnych 8. ograniczony wpływ regionu na kierunki rozwoju uczelni oraz kształtowanie nowych programów kształcenia, odpowiadających potrzebom gospodarki

3. WYZWANIA

- 1. Pomorze jako inicjator oraz aktywny partner współpracy gospodarczej w kraju i na świecie – szczególnie w Regionie Morza Bałtyckiego.** Pomorze, wykorzystujące potencjał nadmorskiego i nadwiślańskiego położenia, to centrum wiedzy dla ekspansji przedsiębiorstw na rynkach zagranicznych i dla przyciągania inwestycji zewnętrznych oraz marketingowo rozpoznawalny region, przyciągający liczne „talenty” i wykwalifikowaną kadre.
- 2. Konkurencyjna gospodarka oparta o inteligentne specjalizacje regionu.** Wykorzystanie wyjątkowej aktywności gospodarczej Pomorzan w procesie identyfikacji i rozwoju inteligentnych specjalizacji regionalnych, dla łączenia zasobów w ramach partnerstw, z uwzględnieniem specyficznych cech i zgromadzonych potencjałów. Rozwój specjalizacji opartych o nowe technologie i mechanizmy ich transferu do przedsiębiorstw i partnerstwo – przy udziale aktywnego, specjalistycznego i skoordynowanego wsparcia procesów rozwojowych przez sieć instytucji otoczenia biznesu – wzmocniony przez profesjonalną i kompleksową promocję gospodarczą regionu.
- 3. Korzystne warunki życia i prowadzenia działalności gospodarczej w oparciu o nowoczesne technologie ICT.** Zapewnienie standardu powszechnego dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokiej przepustowości. Wzmocnienie zastosowania technologii ICT w usługach publicznych i w przedsiębiorstwach.
- 4. Pomorze jako konkurencyjny ośrodek akademicki i badawczo-rozwojowy.** Wysokiej jakości, atrakcyjna oferta studiowania i prowadzenia pracy naukowo-badawczej w pomorskich szkołach wyższych, także zawodowych, której popularność rośnie dzięki wzmocnionym powiązaniom międzynarodowym oraz w wyniku rozwoju skoordynowanego systemu profesjonalnych działań promujących pomorskie uczelnie w regionie i poza nim. Sieciowa współpraca pomorskich uczelni pomiędzy sobą i z sektorem gospodarczym, służąca podniesieniu innowacyjności oraz konkurencyjności regionu.
- 5. Zoptymalizowany proces kształcenia, uwzględniający potrzeby rynku pracy.** Kształcenie w szkołach wyższych adekwatne do potrzeb gospodarki regionu, w oparciu o systemową współpracę z pracodawcami oraz pomiędzy podmiotami odpowiedzialnymi za poszczególne szczeble procesu kształcenia. Oferta pomorskich uczelni, w tym wyższych szkół zawodowych, odpowiadająca na potrzeby rynku pracy i uwzględniająca gospodarczą specyfikę poszczególnych części regionu i wykorzystująca istniejącą infrastrukturę.

II. CZĘŚĆ PROJEKCYJNA

1. CELE, PRIORYTETY I DZIAŁANIA

CEL GŁÓWNY KONKURENCYJNA GOSPODARKA	
CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Efektywne przedsiębiorstwa	CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe
Priorytet 1.1. Innowacje i transfer wiedzy do gospodarki	Priorytet 2.1. Umiejdzynarodowienie i konsolidacja uczelni
Priorytet 1.2. Zewnętrzne powiązania gospodarcze	
Priorytet 1.3. Profesjonalizacja przedsiębiorstw	Priorytet 2.2. Kształcenie dla potrzeb gospodarki

CEL GŁÓWNY

KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Celem głównym Programu jest unowocześnienie i zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech jego potencjału gospodarczego, społecznego i kulturowego. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez wzrost efektywności przedsiębiorstw oraz zwiększenie konkurencyjności szkolnictwa wyższego w wyniku wsparcia realizacji przedsięwzięć, których typy opisano poniżej. Efektem jego realizacji będzie wzrost innowacyjności i konkurencyjności regionu.

Wykorzystując odpowiednie narzędzia można w sposób trwały stymulować rozwój gospodarczy regionu, zwiększając jednocześnie poziom jego innowacyjności. Możliwe jest to dzięki zbudowaniu w regionie silnego partnerstwa na rzecz tworzenia korzystnego klimatu dla rozwoju i sprawności administracji, przy jednoczesnym:

- upowszechnianiu innowacji w przedsiębiorstwach i transferowaniu wiedzy do gospodarki (priorytet 1.1 Programu);
- koncentracji zasobów zmierzającej do rozwoju inteligentnych specjalizacji regionalnych z wykorzystaniem narzędzia jakim są klastry.
- wzmocnieniu powiązań zewnętrznych gospodarki regionu (priorytet 1.2);
- profesjonalizacji przedsiębiorstw (priorytet 1.3);
- ponadregionalnej i międzynarodowej aktywności pomorskich uczelni i konsolidacji uczelni (priorytet 2.1);
- dopasowaniu profilu kształcenia do potrzeb rynku pracy (priorytet 2.2).

Miara sukcesu

Dynamika wzrostu PKB *per capita* w latach 2013-2020 wyższa od średniej dla Polski, a także wyższa od średniej dla UE.

Cel szczegółowy 1. Efektywne przedsiębiorstwa Wybór strategiczny Innowacje i mechanizmy transferu wiedzy do przedsiębiorstw, przedsięwzięcia gospodarcze klastrów, ekspansja przedsiębiorstw na rynkach zagranicznych, warunki dla lokowania w regionie zewnętrznych inwestycji gospodarczych, promocja gospodarcza, szerokopasmowy internet, głównie o bardzo wysokiej przepustowości.		
Zobowiązania Samorządu Województwa Pomorskiego	Nazwa	Status
	1. Rozwój systemu obsługi nowych i działających w regionie inwestorów (w tym obsługi przed i po inwestycyjnej)	Aktualne
	2. Stworzenie regionalnego systemu promocji gospodarczej	Aktualne
	3. Stworzenie regionalnego systemu wsparcia eksportu	Aktualne
Oczekiwania wobec administracji centralnej	Nazwa	Status
	1. Wprowadzenie rozwiązań wzmacniających motywację do współpracy nauki z biznesem	Aktualne
	2. Wzrost nakładów publicznych na działalność B+R oraz wzmocnienie potencjału badawczego regionu, szczególnie w obszarach wpisujących się w ISP	Aktualne
	3. Upowszechnianie dostępu do kapitału wysokiego ryzyka i jego instrumentów	Aktualne
	4. Utrzymanie centrów decyzyjnych spółek kontrolowanych przez Skarb Państwa w regionie	Aktualne
Obszary współpracy ponadregionalnej i międzynarodowej	Nazwa	Status
	1. Nowoczesne branże związane z gospodarczym wykorzystaniem zasobów morza	Aktualne
	2. Międzynarodowe sieci naukowo-badawcze i współpraca klastrowa, m.in. w Regionie Morza Bałtyckiego	Aktualne
	3. Strefy przyspieszonego rozwoju społeczno-gospodarczego wzdłuż korytarzy transportowych o znaczeniu europejskim i krajowym	Aktualne

Wskaźniki kontekstowe

Lp.	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020)	Źródło danych
1	Udział nakładów na B+R w PKB	0,98% (4. miejsce) (2013)	osiągnięcie 3. miejsca w kraju	GUS
2	Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej	3,9% PL – 5,2% (2013)	osiągnięcie średniej krajowej	GUS
3	Udział pomorskiego eksportu w eksporcie krajowym	7,3% (5. miejsce) (2013)	miejsce wśród pięciu najlepszych województw w kraju	Izba Celna
4	Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w sektorze prywatnym	3 406 zł PL – 3 703 zł (2013)	osiągnięcie średniej krajowej	GUS
5	Udział przedsiębiorstw z dostępem do Internetu o prędkościach przynajmniej 100 Mb/s	6,7% (4. miejsce) (2013)	miejsce wśród trzech najlepszych województw w kraju	GUS

Priorytet 1.1. Innowacje i transfer wiedzy do gospodarki	
Zakres priorytetu	W ramach priorytetu realizowane będą działania mające na celu wzmocnienie innowacyjności w przedsiębiorstwach oraz zwiększenie ich zdolności do absorpcji innowacyjnych rozwiązań, a także działania służące zwiększeniu zdolności instytucji B+R do współpracy z przedsiębiorstwami. Istotna jest koordynacja działań innowacyjnych na poziomie regionalnym, obejmująca m.in. animację i promocję działań realizowanych w ramach inteligentnych specjalizacji oraz klastrów, identyfikację potrzeb technologicznych oraz w zakresie infrastruktury badawczo-rozwojowej, aktywne poszukiwanie partnerów na potrzeby realizacji projektów innowacyjnych.
Kluczowi partnerzy	1. Przedsiębiorcy, samorząd gospodarczy; 2. Klastry; 3. Instytucje otoczenia biznesu; 4. Uczelnie, jednostki sfery B+R; 5. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 6. Związki i stowarzyszenia JST; 7. Organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	– środki europejskie w dyspozycji SWP, – środki europejskie w dyspozycji krajowej (np. POIR), – środki europejskie w dyspozycji KE (np. Horyzont 2020),

	– środki krajowe, – środki JST, – środki SWP, – środki prywatne.

Wskaźniki programowe

Wskaźnik		Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020)	Źródło danych
Wskaźniki produktu				
1	Liczba wspartych projektów w zakresie prowadzenia prac B+R	0 (2013)	500	IZ RPO, IZ POIR, KPK
2	Liczba jednostek naukowych wspartych w zakresie rozwoju infrastruktury B+R	0 (2013)	7	IZ RPO, IZ POIR
Wskaźniki rezultatu				
1	Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne w zakresie prowadzenia prac B+R	0 (2013)	700 mln zł	IZ RPO, IZ POIR, KPK
2	Przychody z komercjalizacji wyników prac B+R prowadzonych przez jednostki naukowe	79 798 tys. zł (2013)	wzrost o 50% rocznie w stosunku do poprzedniego wyniku	MNiSW

Działanie 1.1.1.	Innowacyjność w przedsiębiorstwach
Zakres interwencji (typy przedsięwzięć)	1.1.1.1 Wspieranie potencjału B+R, w tym: rozwój działów B+R, zwiększenie skali współpracy pracowników innowacyjnych przedsiębiorstw z zespołami badawczymi w silniej rozwiniętych technologicznie organizacjach, w tym zagranicznych. 1.1.1.2 Prace badawcze ukierunkowane na potrzeby gospodarki, w tym projekty realizowane z udziałem naukowców i przedsiębiorstw, gdzie celem jest komercjalizacja wyników badań przez konkretne przedsiębiorstwo (m.in. zlecenie opracowania technologii na zewnątrz organizacji; nabycie praw własności intelektualnej lub innej, nieopatentowanej wiedzy technicznej). 1.1.1.3 Wspieranie zakupu usług B+R związanych z opracowaniem, rozwojem lub praktycznym zastosowaniem nowego lub ulepszanego produktu/technologii, w tym wsparcie fazy <i>proof of concept</i>. 1.1.1.4 Zwiększenie dostępu do produktów kapitałowych i pożyczkowych typu <i>seed</i> i <i>venture capital</i> poprzez uruchamianie i rozwój funduszy kapitałowych. 1.1.1.5 Identyfikacja Inteligentnych Specjalizacji Pomorza oraz animowanie ich rozwoju, z uwzględnieniem pomorskich inicjatyw klastrowych.
	Horyzontalne (z SRWP 2020): Stosowane obowiązkowo:

Strategiczne kryteria identyfikacji przedsięwzięć	1. Innowacyjność; 2. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza(dla 1.1.1.1). Stosowane jako preferencje: 1. Partnerstwo i partycypacja, w szczególności partnerstwa przedsiębiorstw i instytucji sfery B+R; 2. Efekt środowiskowy; 3. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza; 4. Cyfryzacja.
	Specyficzne (dla RPS): Preferencje dla przedsięwzięć: – powiązanych z pomorskimi projektami realizowanymi w ramach przedsięwzięć z Polskiej Mapy Drogowej Infrastruktury Badawczej; – obejmujących cały proces projektowy od fazy badawczej; prototypowania do fazy pierwszej produkcji włącznie.
Obszary Strategicznej Interwencji	OSI: Całe województwo
	Uszczegółowienie OSI: -
Przedsięwzięcia strategiczne	Animacja rozwoju Inteligentnych Specjalizacji Pomorza jako element Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania

Działanie 1.1.2.	Transfer wiedzy do gospodarki
Zakres interwencji (typy przedsięwzięć)	1.1.2.1 Wspólne projekty badawczo-wdrożeniowe przedsiębiorstw i instytucji sfery B+R, w tym wsparcie tworzenia <i>living lab-ów</i>. 1.1.2.2 Promocja innowacyjnych rozwiązań i dobrych praktyk z zakresu współpracy przedsiębiorstw z biznesem. 1.1.2.3 Wsparcie rozwoju kadry B+R, w tym tworzenie interdyscyplinarnych zespołów badawczo-rozwojowych, wymiana kadry między jednostkami B+R oraz między jednostkami B+R i przedsiębiorstwami. 1.1.2.4 Wzmocnienie infrastruktury B+R jednostek naukowych, w tym koordynacja procesu identyfikacji projektów kluczowych m.in. z uwzględnieniem założeń przedsięwzięcia pn. <i>Pomorski Trójkąt Wiedzy</i>.
Strategiczne kryteria identyfikacji przedsięwzięć	Horyzontalne (z SRWP 2020): Stosowane obowiązkowo: 1. Innowacyjność; 2. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza (dla 1.1.2.1). Stosowane jako preferencje: 1. Partnerstwo i partycypacja; 2. Efekt środowiskowy; 3. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza.
	Specyficzne (dla RPS): Preferencje dla przedsięwzięć: – w zakresie projektów realizowanych przez klastry (nie dotyczy 1.1.2.4); – powiązanych z pomorskimi przedsięwzięciami realizowanymi w ramach Polskiej Mapy Drogowej Infrastruktury Badawczej; – zintegrowane wsparcie doradcze oraz finansowe (dla 1.1.2.4).
Obszary Strategicznej Interwencji	OSI: Całe województwo
	Uszczegółowienie OSI: -
Przedsięwzięcia strategiczne	-

Priorytet 1.2.	
Zewnętrzne powiązania gospodarcze	
Zakres priorytetu	Zaprojektowana interwencja ukierunkowana została na zwiększenie udziału pomorskich przedsiębiorstw w rynkach zagranicznych, co wymaga stworzenia mechanizmów wzmacniających ich aktywność międzynarodową, starannej analizy i identyfikacji potencjalnych kierunków ich ekspansji, a także skoordynowania procesów eksportowych na poziomie regionu. Istotnym obszarem działań są także inwestycje zewnętrzne, w tym zagraniczne, których poziom i oddziaływanie na sytuację społeczno-gospodarczą są obecnie niewystarczające, zaś potencjał regionu w obszarze atrakcyjności inwestycyjnej jest wysoki. Rozwój oferty inwestycyjnej

	spowoduje przyciągnięcie do regionu kapitału zewnętrznego, co wpłynie korzystnie na regionalny rynek pracy. Umiejscowienie działalności gospodarczej przedsiębiorstw realizowane będzie w oparciu o efektywny i spójny system promocji gospodarczej. Skoordinowana na poziomie regionu promocja gospodarcza ma na celu zbudowanie silnej marki gospodarczej oraz podniesienie atrakcyjności gospodarczej, inwestycyjnej i osiedleńczej regionu.
Kluczowi partnerzy	1. Instytucje otoczenia biznesu; 2. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 3. Związki i stowarzyszenia JST; 4. Przedsiębiorcy, samorząd gospodarczy; 5. Organizacje pozarządowe; 6. Instytucje zajmujące się pozyskiwaniem inwestycji oraz wspieraniem eksportu; 7. Uczelnie, jednostki sfery B+R.
Źródła finansowania	– środki europejskie w dyspozycji SWP, – środki europejskie w dyspozycji krajowej (np. POIR), – środki europejskie w dyspozycji KE (np. Horyzont 2020), – środki krajowe, – środki JST, – środki SWP, – środki prywatne.

Wskaźniki programowe

Wskaźnik		Wartość bazowa	Wartość docelowa ²³ (2020)	Źródło danych
Wskaźniki produktu				
1	Liczba usług w zakresie umiędzynarodowienia działalności	0 (2013)	700	UMWP
2	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie umiędzynarodowienia działalności	0 (2013)	500	UMWP
3	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	0 (2013)	70 ha	UMWP
4	Przyjęcie <i>Planu Promocji Gospodarczej WP</i>	0 (2013)	1	UMWP
Wskaźniki rezultatu				
1	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych w ramach <i>PS Invest in Pomerania</i>	0 (2013)	10	UMWP

²³ Wartość docelowa skumulowana

2	Liczba zadeklarowanych / utworzonych miejsc pracy w ramach PS <i>Invest in Pomerania</i>	0 (2013)	5 000	UMWP
3	Miejsce regionu pod kątem atrakcyjności inwestycyjnej na tle innych województw	7. miejsce w kraju (2013)	miejsce wśród pięciu najlepszych województw w kraju	PAIH/UMWP

Działanie 1.2.1	Ekspansja zagraniczna przedsiębiorstw
Zakres interwencji (typy przedsięwzięć)	1.2.1.1 Finansowanie działań ukierunkowanych na zwiększenie udziału przedsiębiorstw oraz grup branżowych i międzybranżowych w rynkach zagranicznych, w tym dofinansowanie wizyt studyjnych i misji gospodarczych, udziału w imprezach targowo-wystawienniczych, wizyt studyjnych, analiz rynku, utworzenia wspólnej oferty produktowej. 1.2.1.2 Wylonienie kluczowych branż i kierunków zbytu, finansowanie badań i analiz rynkowych celem wylonienia kluczowych branż i kierunków zbytu, w tym także: rekomendacji dotyczących sposobu przygotowania firm do współpracy z partnerami z tych krajów, opracowań dotyczących różnic kulturowych, wymogów realizacji kontraktów, krajowych przepisów danego rynku itp. 1.2.1.3 Kojarzenie partnerów biznesowych, tworzenie i współpraca z branżowymi centrami eksportowymi, zagranicznymi przedstawicielstwami samorządowymi i gospodarczymi oraz pomoc doradcza dla przedsiębiorstw. 1.2.1.4 Koordynacja współpracy IOB oraz zagranicznych przedstawicielstw handlowych przy organizacji wydarzeń i działań wspierających ekspansję pomorskich przedsiębiorstw na rynki zagraniczne (seminaria, targi, konferencje organizowane we współpracy z IOB oraz zagranicznymi przedstawicielstwami handlowymi w naszym regionie; wsparcie misji zagranicznych organizowanych na komercyjnych zasadach przez IOB).
Strategiczne kryteria identyfikacji przedsięwzięć	Horyzontalne (z SRWP 2020): Stosowane jako preferencje: 1. Partnerstwo i partycypacja; 2. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza.
	Specyficzne (dla RPS): Preferencje dla przedsięwzięć: – realizowanych przez klastry (dot. 1.2.1.2)
Obszary Strategicznej Interwencji	OSI: Całe województwo
	Uszczegółowienie OSI: -
Przedsięwzięcia strategiczne	Pomorski Broker Eksportowy

Działanie 1.2.2	System pozyskiwania inwestycji zewnętrznych
Zakres interwencji (typy przedsięwzięć)	1.2.2.1 Działania ukierunkowane na promocję inwestycyjną regionu (np. udział w imprezach targowo-wystawienniczych, konferencjach, misjach gospodarczych, wizytach zagranicznych, zaangażowanie obecnych w regionie inwestorów do promowania regionu). 1.2.2.2 Inicjowanie projektów na rzecz zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej regionu, w tym obsługa projektów inwestycyjnych (m.in. budowanie partnerstw, organizacja w regionie wydarzeń o charakterze gospodarczym, koordynowanie wizyt z partnerami zagranicznymi zainteresowanymi współpracą z partnerami z regionu, promocja oraz inwentaryzacja terenów inwestycyjnych pod działalność logistyczną i produkcyjną z obszaru województwa pomorskiego stanowiącego część Strefy Rozwojowej Korytarza Bałtyk-Adriatyk itp.). 1.2.2.3 Uruchomienie regionalnego funduszu dysponującego środkami na rzecz np. przygotowania (w tym uzbrojenia) terenów inwestycyjnych, tworzenia stref przemysłowych, subsydiowania zatrudnienia, uruchomienia programu stypendialnego związanego z relokacją pracowników, dysponującego możliwością przyznawania grantów dla inwestycji zewnętrznych kluczowych dla regionu (w tym dla reinwestycji).
Strategiczne kryteria identyfikacji przedsięwzięć	Horyzontalne (z SRWP 2020): Stosowane jako preferencje: 1. Jakość przestrzeni; 2. Efekt środowiskowy; 3. Wzrost zatrudnienia; 4. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza.
	Specyficzne (dla RPS): -
Obszary Strategicznej Interwencji	OSI: Całe województwo Obszar preferowany w zakresie infrastruktury: Obszar Metropolitalny Trójmiasta ²⁴ oraz gminy położone wzdłuż infrastruktury regionalnych korytarzy transportowych wskazanych w <i>Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030</i> . Obszar województwa pomorskiego stanowiący część Strefy Rozwojowej Korytarza Bałtyk-Adriatyk.
	Uszczegółowienie OSI: -
Przedsięwzięcia strategiczne	Invest in Pomerania

²⁴ Obszar Metropolitalny Trójmiasta - w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 (przyjętym 29.12.2016 r.) zostały określone granice miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, który jest tożsamy z granicami obszaru aglomeracji Trójmiasta wskazanymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego z 2009 r.

Działanie 1.2.3	System promocji gospodarczej
Zakres interwencji (typy przedsięwzięć)	1.2.3.1. Opracowanie strategii marki terytorialnej województwa pomorskiego, jako marki parasolowej dla działań podejmowanych w zakresie promocji gospodarczej (w tym inwestycyjnej oraz eksportowej), a także w innych kluczowych obszarach marketingu terytorialnego, takich jak turystyka i kultura. 1.2.3.2. Opracowanie i wdrożenie spójnego systemu promocji gospodarczej regionu, nakierowanego na podnoszenie konkurencyjności gospodarki, w tym podjęcie działań wraz z przedsiębiorcami na rzecz stworzenia mechanizmu finansującego wspólne kampanie informacyjno-promocyjne (np. fundusz promocji regionu), ze szczególnym uwzględnieniem marki Gdańsk jako najbardziej rozpoznawalnej i mającej największą siłę przyciągania marki terytorialnej w województwie pomorskim. Działanie prowadzone w ramach realizacji zobowiązania SRWP 2020.
Strategiczne kryteria identyfikacji przedsięwzięć	Horyzontalne (z SRWP 2020): Stosowane obowiązkowo: 1. Partnerstwo i partycypacja.
	Specyficzne (dla RPS): -
Obszary Strategicznej Interwencji	OSI: Całe województwo
	Uszczegółowienie OSI: -
Przedsięwzięcia strategiczne	-

Priorytet 1.3.	
Profesjonalizacja przedsiębiorstw	
Zakres priorytetu	W celu rozwoju przedsiębiorstw konieczne jest zwiększenie zdolności MŚP do rozwijania produktów i usług (w szczególności innowacyjnych), dostarczenie kapitału dla ich rozwoju, wzmocnienie klastrów gospodarczych, jak również dostosowanie oferty regionalnych IOB do świadczenia specjalistycznych usług. Profesjonalizacja działalności MŚP wymaga wsparcia inwestycyjnego, w tym inwestycji sprofilowanych na Inteligentne Specjalizacje Pomorza i służących przełamywaniu barier rozwojowych, poszerzeniu rynków zbytu lub/i palety oferowanych produktów, jak również zmierzających do poprawy efektywności poprzez pełniejsze wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz inwestycji w efektywność. Istotne jest wsparcie profesjonalizacji działalności samych IOB poprzez budowę ich gotowości do świadczenia nowych i precyzyjnie sprofilowanych usług w odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorstwa. Rozwój ICT stanowi podstawę rozwoju dla wszystkich obszarów gospodarki oraz jest kluczowym elementem budowania nowoczesnej gospodarki. Zapewnienie dostępu do szerokopasmowego oraz szybkiego Internetu (NGA) będzie priorytetem w tych rejonach, gdzie realizacja tego rodzaju inwestycji nie jest komercyjnie uzasadniona. Jednocześnie uruchomione będą działania na rzecz dostępu do wysokiej jakości usług świadczonych drogą elektroniczną.

Kluczowi partnerzy	1. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 2. Związki i stowarzyszenia JST; 3. Przedsiębiorcy, samorząd gospodarczy; 4. Instytucje otoczenia biznesu; 5. Klastry; 6. Uczelnie, jednostki sfery B+R; 7. Organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	– środki europejskie w dyspozycji SWP, – środki europejskie w dyspozycji krajowej (np. POIR, POPC), – środki europejskie w dyspozycji KE (np. Horyzont 2020), – środki krajowe, – środki JST, – środki SWP, – środki prywatne.

Wskaźniki programowe

Wskaźnik		Wartość bazowa	Wartość docelowa ²⁵ (2020)	Źródło danych
Wskaźniki produktu				
1	Wartość środków pozostających w dyspozycji województwa na instrumenty zwrotne skierowane do sektora MŚP	0 (2013)	420 mln zł	IZ RPO
2	Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB	0 (2013)	50	IZ RPO
3	Długość wybudowanej / przebudowanej sieci szkieletowo-dystrybucyjnej	0 (2013)	1 200 km	UMWP/UKE
Wskaźniki rezultatu				
1	Liczba pożyczek/poręczeń/wejść kapitałowych udzielonych ze środków pozostających w dyspozycji województwa	0 (2013)	1 300	PFP, PFPK, PFR
2	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego	0 (2013)	600	IZ RPO
3	Liczba miejscowości ²⁶ będących w zasięgu sieci kablowych i bezprzewodowych (bez sieci komórkowych)	2 335 (2014)	2 917	UMWP/UKE

²⁵ Przy wartości bazowej „0” wartość docelowa skumulowana.

²⁶ Zdefiniowanych zgodnie z inwentaryzacją prowadzoną przez Urząd Komunikacji Elektronicznej. Raport pokrycia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną, zrealizowanymi w 2013 r. i planowanymi w 2014 r. inwestycjami oraz budynkami umożliwiającymi kolokacje, UKE, 2014

Działanie 1.3.1.	Usługi dla biznesu
Zakres interwencji (typy przedsięwzięć)	1. Profilowane wsparcie dla przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem mikro i małych przedsiębiorstw, w zakresie: –racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi, zapobiegania powstawania i ograniczania emisji do środowiska, ograniczania wodochłonności, materiałochłonności, transportochłonności i energochłonności procesów produkcyjnych, poprawy efektywności energetycznej (dzięki wdrażaniu m.in. ekoinnovacji oraz wykorzystaniu nowych źródeł energii); –poprawy efektywności zarządczej i technologicznej, w tym technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT); –przemysłów kreatywnych; –innych inwestycji rozwojowych w ramach inteligentnych specjalizacji. 2. Zwiększenie dostępu do instrumentów inżynierii finansowej przeznaczonych na finansowanie inwestycji rozwojowych w firmach, ze szczególnym uwzględnieniem mikro i małych przedsiębiorstw. 3. Zwiększenie dostępu przedsiębiorstw, zwłaszcza mikro i małych, do specjalistycznych usług doradczych świadczonych przez IOB w odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorstwa (m.in. pośrednictwo w procesie transferu technologii i know-how, wycena wartości technologii, doradztwo z zakresu umiędzynarodowienia produktów i usług itp.). 4. Profesjonalizacja działalności IOB poprzez budowę ich gotowości do świadczenia nowych i precyzyjnie sprofilowanych usług w odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorców (m.in. na zwiększenie zdolności do zarządzania posiadaną infrastrukturą, podniesienie kompetencji kadr, w tym na efektywne definiowanie potrzeb oraz adresowanie i świadczenie usług na rzecz przedsiębiorstw, także dzięki sieciowej współpracy IOB). 5. Upowszechnianie planowania strategicznego, jak również doradztwo w zakresie rozwoju nowych usług i tworzenia wspólnej oferty produktowej lub usługowej grup branżowych i międzybranżowych, w tym klastrów.
Strategiczne kryteria identyfikacji przedsięwzięć	Horyzontalne (z SRWP 2020): Stosowane obowiązkowo: 1. Innowacyjność; Stosowane jako preferencje: 2. Partnerstwo i partycypacja; 3. Efekt środowiskowy; 4. Wzrost świadomości obywatelskiej; 5. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza.
Obszary Strategicznej Interwencji	Specyficzne (dla RPS): - OSI: Całe województwo Uszczegółowienie OSI: -
Przedsięwzięcia strategiczne	-

Działanie 1.3.2	Tworzenie ram dla cyfryzacji gospodarki
Zakres interwencji (typy przedsięwzięć)	1.3.2.1 Wsparcie i rozwój usług świadczonych drogą elektroniczną na rzecz przedsiębiorstw i mieszkańców przez jednostki samorządu terytorialnego (w tym ucyfrowienie i udostępnianie zasobów publicznych), instytucje sfery B+R, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe. 1.3.2.2 Budowa i podniesienie standardu sieci szkieletowo-dystrybucyjnych. 1.3.2.3 Budowa i podniesienie standardu sieci dostępowych.
Strategiczne kryteria identyfikacji przedsięwzięć	Horyzontalne (z SRWP 2020): Stosowane obowiązkowo: 1. Cyfryzacja. Stosowane jako preferencja: 1. Partnerstwo i partycypacje; 2. Efekt środowiskowy; 3. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza.
	Specyficzne (dla RPS): 1. Usługi świadczone na rzecz przedsiębiorstw, 2. Zapewnienie wysokiej interoperacyjności systemów informatycznych i zasobów publicznych, 3. Podniesienie poziomu „e-dojrzałości”²⁷ usług elektronicznych
Obszary Strategicznej Interwencji	OSI: Całe województwo Dla 1.3.2.2 i 1.3.2.3 - wyłącznie uprawnione: obszary na których realizacja inwestycji nie jest komercyjnie uzasadniona tj. realizowana na obszarach deficytowych²⁸.
	Uszczegółowienie OSI: -
Przedsięwzięcia strategiczne	-

²⁷ Interakcja z użytkownikiem (zgodnie z zapisami Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa).

²⁸ Określonych zgodnie z coroczną inwentaryzacją prowadzoną przez Urząd Komunikacji Elektronicznej.

Cel szczegółowy 2.**Konkurencyjne szkolnictwo wyższe****Wybór strategiczny**

Pomorskie uczelnie jako destynacja dla studentów i kadry naukowo-dydaktycznej spoza regionu i kraju; konsolidacja i sieciowa współpraca pomorskich uczelni z uczelniami zagranicznymi, pomiędzy sobą, z sektorem gospodarczym, ze szkolnictwem ponadgimnazjalnym; sieć wyższych szkół zawodowych w regionie uwzględniająca specyfikę subregionalnych rynków pracy, a także potrzebę wzmocnienia policentrycznego rozwoju funkcji miejskich w ośrodkach o znaczeniu ponadlokalnym, najbardziej oddalonych od Trójmiasta.

	Nazwa	Status
Zobowiązania Samorządu Województwa Pomorskiego	1. Przygotowanie i wypromowanie, z udziałem kluczowych pomorskich uczelni, kompleksowej oferty dla studentów zagranicznych oraz oferty wspierającej zatrudnienie zagranicznych naukowców	Aktualne
	2. Koordynacja dostępnych w regionie instrumentów polityki stypendialnej i ich dostosowanie do potrzeb związanych z umiędzynarodowieniem uczelni wyższych oraz wspieraniem oferty studiów na kierunkach powiązanych z branżami o największym potencjale rozwoju	Aktualne
	3. Realizacja, we współpracy z istniejącymi instytucjami edukacyjnymi, samorządami lokalnymi oraz przedsiębiorcami, przedsięwzięć prowadzących do przekształcenia trzech najbardziej oddalonych od Trójmiasta ośrodków ponadlokalnych w subregionalne centra kształcenia zawodowego na poziomie wyższym	Zrealizowane
	Nazwa	Status
Oczekiwania wobec administracji centralnej	1. Objęcie procedurą kontraktu terytorialnego istotnego strumienia środków pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego z przeznaczeniem np. na kierunki zamawiane, poszerzenie oferty kształcenia, systemy zapewnienia jakości kształcenia, promocję uczelni i ich umiędzynarodowienie, a także inwestycje infrastrukturalne oraz inne cele związane z jakością zarządzania uczelniami	Aktualne
	2. Skuteczne wdrożenie reform podnoszących konkurencyjność szkolnictwa wyższego, realizowanych w skali kraju	Aktualne
	3. Dalsza decentralizacja kraju, prowadząca do wzmocnienia kompetencyjnego władz regionalnych w zakresie regulacyjnych i finansowych instrumentów współtworzenia oferty kształcenia na poziomie wyższym	Aktualne
	Nazwa	Status
Obszary współpracy ponadregionalnej i międzynarodowej	1. Oferta szkolnictwa zawodowego na poziomie wyższym w miejskich obszarach funkcjonalnych skupionych wokół następujących ośrodków: Słupsk-Koszalin, Kwidzyn-Elbląg-Grudziądz, Chojnice-Człuchów-Tuchola.	Aktualne

	2. Międzynarodowa współpraca uczelni, np. w formule sieci systematycznej współpracy szkół wyższych w obszarze Morza Bałtyckiego, opartej m.in. na koordynacji kierunków kształcenia, a także stałych mechanizmach wymiany kadr i studentów.	Aktualne

Wskaźniki kontekstowe

Lp.	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020)	Źródło danych
1	Odsetek studentów cudzoziemców studiujących na pomorskich uczelniach	1,6% (2013)	6%	GUS/uczelnie
2	Pozycja województwa na tle innych województw Polski pod względem odsetka studentów cudzoziemców	8. miejsce (2013)	miejsce wśród pięciu najlepszych województw w kraju	GUS
3	Odsetek studentów na kierunkach odpowiadających obszarom Inteligentnych Specjalizacji Pomorza	42,49% (2012/2013)	50%	GUS/uczelnie
4	Odsetek studentów w subregionalnych ośrodkach akademickich	5,3% (2013)	7%	GUS/uczelnie

Priorytet 2.1.	
Umiejscowienie i konsolidacja uczelni	
Zakres priorytetu	Celem podejmowanych w ramach priorytetu działań jest pozyskanie przez pomorskie uczelnie zarówno studentów spoza regionu (w tym zagranicznych), jak i zatrzymanie na regionalnych uczelniach absolwentów pomorskich szkół średnich. Podejmowane będą działania na rzecz współpracy międzyuczelnianej oraz współpracy uczelni z ich otoczeniem, kształtowania atrakcyjnej oferty edukacyjnej oraz wzmacniania potencjału pomorskich uczelni i ich konkurencyjności wobec kluczowych ośrodków akademickich w kraju.
Kluczowi partnerzy	1. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 2. Związki i stowarzyszenia JST; 3. Uczelnie, jednostki sfery B+R; 4. Przedsiębiorcy i samorząd gospodarczy; 5. Instytucje edukacyjne, szkoły; 6. Instytucje otoczenia biznesu; 7. Organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	– środki europejskie w dyspozycji SWP, – środki europejskie w dyspozycji krajowej (np. POIR, PO WER), – środki europejskie w dyspozycji KE (np. Horyzont 2020),

	– środki krajowe, – środki JST, – środki SWP, – środki prywatne.

Wskaźniki programowe

Wskaźnik		Wartość bazowa	Wartość docelowa ²⁹ (2020)	Źródło danych
Wskaźniki produktu				
1	Liczba wspólnych przedsięwzięć uczelni z zakresu promocji i przyciągania studentów cudzoziemców i z innych regionów	0 (2013)	5	UMWP/uczelnie
2	Liczba wydziałów międzyuczelnianych i kierunków interdyscyplinarnych	1 (2013)	6	uczelnie
Wskaźniki rezultatu				
1	Liczba studentów cudzoziemców w regionie	1 424 (2012/2013)	4 000	GUS/uczelnie
2	Liczba studentów na wydziałach międzyuczelnianych i kierunkach interdyscyplinarnych ³⁰	232 (2012/2013)	500	uczelnie

Działanie 2.1.1	Skonsolidowana oferta pomorskich uczelni
Zakres interwencji (typy przedsięwzięć)	2.1.1.1 Stworzenie i skoordynowana promocja oferty pomorskich uczelni, w tym ukierunkowanej na umiędzynarodowienie. 2.1.1.2 Tworzenie nowych oraz rozwój istniejących wydziałów międzyuczelnianych, instytutów i kierunków studiów interdyscyplinarnych. 2.1.1.3 Przygotowanie elastycznej oferty dydaktycznej z możliwością studiowania na różnych kierunkach i uczelniach. 2.1.1.4 Wspieranie międzyinstytucjonalnych i międzynarodowych projektów badawczych realizowanych przez doktorantów studentów i młodych naukowców. 2.1.1.5 Budowa sieci współpracy międzynarodowej uczelni poprzez wsparcie wyjazdów edukacyjnych kadry pomorskich uczelni oraz organizowanie wykładów uznanych wykładowców z zagranicy. 2.1.1.6 Podjęcie działań na rzecz pozyskiwania i zatrzymania w regionie talentów, w tym zwłaszcza studentów, m.in. poprzez bardziej efektywne wykorzystanie marki Gdańsk jako siły napędowej marki Pomorskie.
	Horyzontalne (z SRWP 2020):

²⁹ Przy wartości bazowej „0” wartość docelowa skumulowana.

³⁰ Wartość docelowa - wielkość oczekiwana

Strategiczne kryteria identyfikacji przedsięwzięć	Stosowane jako preferencja: 1. Partnerstwo i partycypacja; 2. Lokalizacja i przestrzenne oddziaływanie; 3. Innowacyjność; 4. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza; 5. Cyfryzacja.
	Specyficzne (dla RPS): Preferencje dla przedsięwzięć: – w zakresie prowadzenia wspólnych działań promocyjnych – preferencja obejmująca przedsięwzięcia kompleksowe, włączająca wszystkie kluczowe szkoły wyższe na obszarze realizacji działania, – realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi; angażujących do współpracy instytucje wcześniejszych szczebli edukacji, w tym kształcenia zawodowego.
Obszary Strategicznej Interwencji	OSI: całe województwo
	Uszczegółowienie OSI: -
Przedsięwzięcia strategiczne	<i>Study in Pomorskie</i>

Priorytet 2.2.	
Kształcenie dla potrzeb gospodarki	
Zakres priorytetu	Działania podejmowane w ramach priorytetu mają na celu skorelowanie procesu kształcenia z oczekiwaniami pracodawców oraz wypracowanie modelu współpracy tych środowisk, w tym zaangażowania przedsiębiorców w planowanie programów kształcenia oraz w praktyczną część procesu edukacji. W szczególności wysiłki zostaną skoncentrowane na rozwój w subregionach aktywnych i wyspecjalizowanych ośrodków kształcenia zawodowego, co sprzyjać będzie rozwojowi przedsiębiorczości na tych obszarach. Podjęte zostaną również działania mające na celu zwiększenie efektywności działań koordynacyjnych w zakresie polityki stypendialnej w regionie poprzez m.in. wypracowanie optymalnej formuły współpracy między podmiotami udzielającymi stypendiów
Kluczowi partnerzy	1. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 2. Związki i stowarzyszenia JST; 3. Uczelnie, jednostki sfery B+R; 4. Instytucje otoczenia biznesu; 5. Przedsiębiorcy, samorząd gospodarczy; 6. Klastry; 7. Organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	– środki europejskie w dyspozycji SWP, – środki europejskie w dyspozycji krajowej (np. POIR, PO WER), – środki europejskie w dyspozycji KE (np. Horyzont),

	– środki krajowe, – środki JST, – środki SWP, – środki prywatne.

Wskaźniki programowe

Wskaźnik		Wartość bazowa	Wartość docelowa ³¹ (2020)	Źródło danych
Wskaźniki produktu				
1	Liczba nowoutworzonych i zmodyfikowanych programów kształcenia dostosowanych do potrzeb rynku pracy i gospodarki	0 (2013)	10	uczelnie
2	Liczba podmiotów gospodarczych ³² współpracujących z pomorskimi uczelniami w zakresie programów stypendialnych i stażowych	39 ³³ (2013/2014)	250	UMWP/uczelnie
3	Odsetek podmiotów gospodarczych zaangażowanych w ramach platformy nauka i praca	0 (2013/2014)	20%	UMWP
Wskaźniki rezultatu				
1	Liczba studentów kształcących się według nowoutworzonych i zmodyfikowanych programów kształcenia dostosowanych do potrzeb rynku pracy i gospodarki	0 (2013)	3 000	uczelnie
2	Liczba studentów i doktorantów korzystających z programów stypendialnych i stażowych w ramach współpracy podmiotów gospodarczych z pomorskimi uczelniami	1 000 ³⁴ (2013/2014)	25 000	UMWP/uczelnie

Działanie 2.2.1	Współpraca pracodawców i uczelni
Zakres interwencji (typy przedsięwzięć)	2.2.1.1 Wsparcie systemu monitoringu absolwentów pod potrzeby rynku pracy (WUP) oraz stworzenie regionalnego spójnego systemu monitoringu potrzeb rynków pracy, komplementarnego do systemu wymaganego przez władze centralne.

³¹ Przy wartości bazowej „0” wartość docelowa skumulowana

³² Podmiot gospodarczy = przedsiębiorca

³³ Na podstawie badania ankietowego pomorskich uczelni przeprowadzonego przez DRG (2014)

³⁴ Na podstawie badania ankietowego pomorskich uczelni przeprowadzonego przez DRG (2014)

	2.2.1.2 Inicjowanie systematycznej współpracy sektora akademickiego i gospodarczego na rzecz m.in. kształtowania oferty edukacyjnej i poprawy jakości kształcenia (np. działania zmierzające do zaangażowania praktyków w proces edukacji). 2.2.1.3 Utworzenie platformy współpracy pracodawców i uczelni na rzecz nauki i pracy w celu poprawy sytuacji zatrudnieniowej studentów. 2.2.1.4 Wzmocnienie zaplecza dydaktyczno-badawczego uczelni poprzez wyposażenie laboratoriów, pracowni komputerowych, oprogramowania i materiałów dydaktycznych szczególnie w kierunkach kluczowych z punktu widzenia rozwoju regionu (w tym inteligentnych specjalizacji). 2.2.1.5 Tworzenie nowych i dostosowanie istniejących wydziałów i programów kształcenia do potrzeb gospodarki we współpracy z przedsiębiorcami.
Strategiczne kryteria identyfikacji przedsięwzięć	Horyzontalne (z SRWP 2020): Stosowane jako preferencje: 1. Partnerstwo i partycypacja, 2. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza.
	Specyficzne (dla RPS): -
Obszary Strategicznej Interwencji	OSI: Całe województwo
	Uszczegółowienie OSI: -
Przedsięwzięcia strategiczne	-

Działanie 2.2.2	Kształcenie zawodowe w subregionach
Zakres interwencji (typy przedsięwzięć)	2.2.2.1 Kompleksowe działanie obejmujące badanie potrzeb subregionalnych rynków pracy. 2.2.2.2 Uruchamianie lub poprawa istniejącej oferty i programów kształcenia zawodowego na poziomie wyższym na potrzeby gospodarki, w tym wyposażenie obiektów, podnoszenie kwalifikacji kadry, zmiana programów kształcenia i ich uzupełnienie o elementy nauczania praktycznego itd.
Strategiczne kryteria identyfikacji przedsięwzięć	Horyzontalne (z SRWP 2020): Stosowane obowiązkowo: 1. Lokalizacja i przestrzenne oddziaływanie; Stosowane jako preferencje: 1. Partnerstwo i partycypacja, w szczególności dla projektów realizowanych we współpracy z centrami kształcenia zawodowego oraz projektów partnerskich z uczelniami spoza danego subregionu; 2. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza.
	Specyficzne (dla RPS): Preferencje dla przedsięwzięć: – łączących w sobie typy przedsięwzięć 2.2.2.1 i 2.2.2.2, – przewidujących wykorzystanie istniejącej infrastruktury IOB (w szczególności infrastruktury badawczej parków naukowo-

	technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości) na potrzeby kształcenia zawodowego, – angażujących do współpracy instytucje wcześniejszych szczebli edukacji, w tym kształcenia zawodowego.
Obszary Strategicznej Interwencji	OSI: Obszary wyłączne: Słupsk, Chojnice – Człuchów, Kwidzyn. Uszczegółowienie OSI: -
Przedsięwzięcia strategiczne	-

Działanie 2.2.3	Koordinacja polityki stypendialnej
Zakres interwencji (typy przedsięwzięć)	2.2.3.1 Koordynacja dostępnych w regionie instrumentów polityki stypendialnej w zakresie informowania o wdrażanych programach stypendialnych i stażowych m.in. poprzez utworzenie platformy internetowej, z uwzględnieniem potrzeb związanych z umiędzynarodowieniem i inteligentnymi specjalizacjami. 2.2.3.2 Dostosowanie systemu polityki stypendialnej do potrzeb związanych z umiędzynarodowieniem szkół wyższych oraz wspieraniem oferty studiów na kierunkach powiązanych z inteligentnymi specjalizacjami, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby ukierunkowania polityki stypendialnej na zatrzymanie w regionie utalentowanych mieszkańców i pozyskiwanie talentów spoza regionu. Działanie realizowane w ramach zobowiązania SRWP 2020.
Strategiczne kryteria identyfikacji przedsięwzięć	Horyzontalne (z SRWP 2020): Stosowane jako preferencje: 1. Innowacyjność; 2. Specjalizacja regionalna – ukierunkowanie na wspieranie Inteligentnych Specjalizacji Pomorza. Specyficzne (dla RPS): Preferencje dla przedsięwzięć: – angażujących do współpracy instytucje wcześniejszych szczebli edukacji, w tym kształcenia zawodowego.
Obszary Strategicznej Interwencji	OSI: Całe województwo Uszczegółowienie OSI: -
Przedsięwzięcia strategiczne	-

2. REALIZACJA ZOBOWIĄZAŃ SWP ZAPISANYCH W SRWP 2020

Obszarem Programu objętych jest sześć zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego zdefiniowanych w SRWP 2020, z których trzy dotyczą zagadnień związanych ze wzrostem efektywności przedsiębiorstw, a trzy odnoszą się do problematyki zwiększenia konkurencyjności szkolnictwa wyższego.

Zawarte w SRWP 2020 zobowiązania SWP będą realizowane poprzez zaplanowane kierunki interwencji w poszczególnych Priorytetach Programu, a także poprzez realizację przedsięwzięć strategicznych.

1. Zobowiązanie: **Rozwój systemu obsługi nowych i działających w regionie inwestorów (w tym obsługi przed i poinwestycyjnej)** realizowane będzie poprzez zakres interwencji wskazany w Działaniu 1.2.2. oraz poprzez przedsięwzięcie strategiczne *Invest in Pomerania*.
2. Zobowiązanie: **Stworzenie regionalnego systemu promocji gospodarczej** realizowane będzie poprzez zakres interwencji wskazany w Działaniu 1.2.3 *Stworzenie systemu promocji gospodarczej*, obejmujący wszystkie typy przedsięwzięć.
3. Zobowiązanie: **Stworzenie regionalnego systemu wsparcia eksportu** realizowane będzie poprzez zakres interwencji wskazany w Działaniu 1.2.1 *Zwiększenie ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw*, obejmujący wszystkie typy przedsięwzięć, w tym poprzez przedsięwzięcie strategiczne *Pomorski Broker Eksportowy*.
4. Zobowiązanie: **Przygotowanie i wypromowanie, z udziałem kluczowych pomorskich uczelni, kompleksowej oferty dla studentów zagranicznych oraz oferty wspierającej zatrudnienie zagranicznych naukowców** realizowane będzie głównie poprzez zakres interwencji wskazany w Działaniu 2.1.1 oraz poprzez przedsięwzięcie strategiczne *Study in Pomorskie*.
5. Zobowiązanie: **Koordinacja dostępnych w regionie instrumentów polityki stypendialnej i ich dostosowanie do potrzeb związanych z umiędzynarodowieniem uczelni wyższych oraz wspieraniem oferty studiów na kierunkach powiązanych z branżami o największym potencjale rozwoju** realizowane będzie poprzez zakres interwencji wskazany w Działaniu 2.2.3 *Koordinacja polityki stypendialnej*, obejmujący wszystkie typy przedsięwzięć.
6. Zobowiązanie: **Realizacja, we współpracy z istniejącymi instytucjami edukacyjnymi, samorządami lokalnymi oraz przedsiębiorcami, przedsięwzięć prowadzących do przekształcenia trzech najbardziej oddalonych od Trójmiasta ośrodków ponadlokalnych w subregionalne centra kształcenia zawodowego na poziomie wyższym** realizowane będzie poprzez zakres interwencji wskazany w Działaniu 2.2.2 *Rozwój subregionalnych ośrodków kształcenia zawodowego na poziomie wyższym*, obejmujący wszystkie typy przedsięwzięć.

Jednostki odpowiedzialne za realizację ww. zobowiązań w ramach Programu wskazane zostały w rozdziale **System realizacji** w części *Jednostki ndrażające*.

Zobowiązanie z SRWP 2020	Stworzenie regionalnego systemu wsparcia eksportu
Stan docelowy	Stworzenie i funkcjonowanie kompleksowego systemu wsparcia ekspansji międzynarodowej pomorskich przedsiębiorstw, odpowiadającego na potrzeby przedsiębiorców, wykorzystującego najbardziej efektywne narzędzia wsparcia eksporterów i przyczyniającego się np. do: – większego udziału pomorskich firm w krajowym eksporcie; – większej ilości pomorskich przedsiębiorstw prowadzących działania eksportowe.
Rok realizacji	2020
Główne etapy realizacji	1. Realizacja działań w ramach przedsięwzięcia strategicznego <i>Pomorskiego Brokera Eksportowego</i> (tj. działania koncentrujące się na czterech obszarach: 1. Wstęp do eksportu, 2. Rozwój eksportu firm pomorskich na wybranych rynkach, 3. Granty dla MŚP, 4. Promocja projektu). 2. Realizacja działań komplementarnych, służących zwiększeniu efektywności i skuteczności działań <i>Pomorskiego Brokera Eksportowego</i> (w tym poprzez Stowarzyszenie Pomorskie w Chinach, Stowarzyszenie Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, wizyty na szczeblu politycznym i samorządowych, często z udziałem przedsiębiorców, inwestorów zagranicznych itp.)
Kluczowi partnerzy	1. IOB; 2. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 3. Związki i stowarzyszenia JST; 4. Przedsiębiorcy, samorząd gospodarczy.
Szacunkowy koszt	85 343,6 tys. zł
Przedsięwzięcie strategiczne	<i>Pomorski Broker Eksportowy</i>

Zobowiązanie z SRWP 2020	Rozwój systemu obsługi nowych i działających w regionie inwestorów (w tym obsługi przed i poinwestycyjnej)
Stan docelowy	Rozbudowa i zapewnienie ciągłego działania sprawnego systemu obsługi i pozyskiwania inwestycji, obejmującego całe województwo pomorskie (proces ciągły). Awans województwa pomorskiego do pierwszej szóstki regionów o największej liczbie bezpośrednich inwestycji zagranicznych w wyniku realizacji przedsięwzięcia <i>Invest in Pomerania</i> . Przyciągnięcie w tym okresie inwestycji o łącznej deklarowanej liczbie miejsc pracy w wysokości 5000 etatów.
Rok realizacji	2020
Główne etapy realizacji	1. Działania realizowane w ramach przedsięwzięcia strategicznego <i>Invest in Pomerania</i> (tj. działania koncentrujące się na trzech obszarach: a. Wzmacnianie atrakcyjności regionu - stworzenie spójnego systemu zachęt inwestycyjnych, b. Działalność regionalnego funduszu dysponującego

	środkami na rzecz terenów inwestycyjnych i tworzenia stref przemysłowych oraz zaprojektowanie trwałego systemu pozwalającego na dostarczenie ww. terenów na rynek, c. Promocję projektu grantowego). 2. Realizacja działań komplementarnych, służących zwiększeniu efektywności i skuteczności działań <i>Invest in Pomerania</i> (w tym poprzez Stowarzyszenie Pomorskie w Chinach, Stowarzyszenie Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk, wizyty na szczeblu politycznym i samorządowych, często z udziałem przedsiębiorców, inwestorów zagranicznych itp.)
Kluczowi partnerzy	1. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 2. Związki i stowarzyszenia JST; 3. Przedsiębiorcy i samorząd gospodarczy.
Szacunkowy koszt	196 562,3 tys. zł
Przedsięwzięcie strategiczne	<i>Invest in Pomerania</i>

Zobowiązanie z SRWP 2020	Stworzenie regionalnego systemu promocji gospodarczej
Stan docelowy	Dzięki spójnemu i skoordynowanemu regionalnemu systemowi promocji gospodarczej możliwe będzie efektywne promowanie regionu na rynkach zewnętrznych, przy wsparciu i udziale różnorodnych instytucji (przedsiębiorców, JST, IOB, uczelni, instytutów naukowych itd.), jak i mieszkańców regionu. Kompleksowy i konsekwentny marketing terytorialny regionu powinien podnieść konkurencyjność województwa, jego pozycję na arenie krajowej i międzynarodowej, umacniając wizerunek województwa pomorskiego oraz wytwarzanych w nim produktów i oferowanych usług. Jednocześnie działania wizerunkowe wspierają aktywności w obszarach działania samorządów powiatowych i gminnych, integrując wewnętrznie mieszkańców regionu dzięki zwiększaniu poczucia tożsamości regionalnej. System promocji gospodarczej jest integralnym elementem działań marketingowych regionu. Głównymi narzędziami systemu są: <i>plan promocji gospodarczej</i> (PPG) oraz <i>Zespół Marki Pomorskie</i>. Plan promocji gospodarczej określa główny cel i kierunek działań marketingowych, a także wskazuje priorytetowe działania aktualizowane każdego roku (w tym narzędzia promocji, jednostki odpowiedzialne za realizację oraz partnerów). <i>Zespół Marki Pomorskie</i> skupia przedstawicieli wszystkich środowisk społecznych, w tym instytucji i środowisk biznesowych oraz jest ciałem opiniującym podejmowane działania w zakresie tworzenia i rozwoju marki terytorialnej Pomorskie, której ważnym elementem jest wizerunek gospodarczy regionu. <i>Zespół Marki Pomorskie</i> monitoruje i ocenia działania w zakresie budowy marki regionalnej, w tym postępy realizacji zobowiązania dotyczącego promocji gospodarczej.
Rok realizacji	2020
Główne etapy realizacji	1. Wypracowanie modelu współpracy, wybór optymalnej struktury organizacyjnej jako integratora działań promocyjnych w ramach przedsięwzięcia. 2. Realizacja działań zaplanowanych w Planie promocji gospodarczej. 3. Zidentyfikowanie źródeł i sposobów finansowania oraz wzmocnienie współpracy z kluczowymi partnerami w regionie (w tym działania na rzecz utworzenia funduszu promocji).

	4. Realizacja kampanii promocyjnych z wykorzystaniem narzędzi wymienionych w planie promocji gospodarczej z uwzględnieniem grup docelowych. 5. Zaplanowanie systemu monitoringu działań promocyjnych.
Kluczowi partnerzy	1. Przedsiębiorcy i samorząd gospodarczy; 2. Instytucje Otoczenia Biznesu; 3. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 4. Związki i stowarzyszenia JST; 5. Uczelnie.
Szacunkowy koszt	29 197,5 tys. zł
Przedsięwzięcie strategiczne	–

Zobowiązanie z SRWP 2020	Przygotowanie i wypromowanie, z udziałem kluczowych pomorskich uczelni, kompleksowej oferty dla studentów zagranicznych oraz oferty wspierającej zatrudnienie zagranicznych naukowców
Stan docelowy	Systematyczna współpraca wiodących uczelni z terenu Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Sopot-Gdynia i Słupska, wzmacniająca kompetencje uczelni oraz administracji publicznej w zakresie przyciągania studentów spoza regionu (w tym zagranicznych), traktowanych jako talenty stanowiące kadry dla pomorskiej gospodarki. Współpraca ma na celu realizację następujących działań: – kreowanie różnorodnej oferty edukacyjnej i pozaedukacyjnej kluczowych pomorskich ośrodków akademickich, bazy informacji i mechanizmów jej dystrybucji, promocji oferty uczelni, miast i województwa; uruchomienie programów /kierunków kształcenia w językach obcych; – uruchomienie kursów nauki języka polskiego i promocji wartości kultury polskiej, promocji miast i regionu; – dostosowanie programów kształcenia i materiałów dydaktycznych dla potrzeb ulegającego procesom umiędzynarodowienia rynku pracy; – umożliwienie podjęcia pracy i praktyk w okresie studiów; – wspieranie zatrudniania zagranicznych wykładowców; – promocja województwa pomorskiego jako regionu łączącego różnorodną i odpowiadającą najwyższym europejskim standardom ofertę studiowania z wysoką jakością życia i szerokimi możliwościami zatrudnienia; – zwiększenia liczby studentów, doktorantów i pracowników naukowych korzystających z usług pomorskich uczelni; – zwiększenia międzykulturowości regionu poprzez zatrzymanie części studentów zagranicznych oraz z innych regionów Polski, doktorantów i pracowników naukowych, którzy osiedlą się w regionie oraz zachęcenie ich do podjęcia roli ambasadorów województwa.
Rok realizacji	2020
Główne etapy realizacji	1. Włączenie do współpracy partnerów z Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Sopot-Gdynia i Słupska, ustanowienie ram realizacyjnych i formalnych zobowiązania (porozumienie).

	2. Rozwinięcie modelu współpracy w ramach realizacji przedsięwzięcia strategicznego <i>Study in Pomorskie</i> w kierunku włączenia uczelni prywatnych, przedsiębiorstw oraz miast. 3. Wsparcie udziału uczelni w międzynarodowych wydarzeniach promocyjnych, uwarunkowane nawiązaniem przez nie współpracy w obszarze przygotowywania i realizacji kompleksowej oferty dla studentów spoza regionu, w tym w szczególności zagranicznych. 4. Wsparcie działań uczelni w zakresie promocji ich oferty kształcenia oraz przyciągania studentów poprzez wspólne łączenie potencjałów, jak również wykorzystanie siły przyciągania miasta Gdańska. 5. Animowanie działań na rzecz poprawy jakości warunków studiowania. 6. Działania na rzecz modyfikacji i uruchamiania nowych programów kształcenia, wspierania i zapewnienia komplementarności działań pomorskich uczelni w celu opracowania, uruchamiania i dostosowanie programów kształcenia i materiałów dydaktycznych w językach obcych. 7. Równoległe podjęcie działań nie tylko nakierowanych na przyciąganie studentów, ale również na przyciąganie talentów i kadr dla gospodarki z zagranicy oraz z innych regionów Polski oraz zatrzymanie ich w województwie pomorskim.
Kluczowi partnerzy	1. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 2. Związki i stowarzyszenia JST; 3. Uczelnie z Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta oraz Miasta Słupska; 4. Przedsiębiorcy, samorząd gospodarczy; 5. Instytucje edukacyjne, szkoły; 6. IOB; 7. Organizacje pozarządowe, w tym organizacje studenckie.
Szacunkowy koszt	832 tys. zł
Przedsięwzięcie strategiczne	<i>Study in Pomorskie</i>

Zobowiązanie z SRWP 2020	Koordinacja dostępnych w regionie instrumentów polityki stypendialnej i ich dostosowanie do potrzeb związanych z umiędzynarodowieniem uczelni wyższych oraz wspieraniem oferty studiów na kierunkach powiązanych z branżami o największym potencjale rozwoju/Inteligentne Specjalizacje Pomorza.
Stan docelowy	1. Opracowana i systematycznie aktualizowana polityka stypendialna województwa wspierająca uczniów, studentów i doktorantów głównie w kierunkach powiązanych z Inteligentnymi Specjalizacjami Pomorza. Polityka ta ma przyczynić się do zatrzymywania na pomorskich uczelniach najlepszych absolwentów szkół średnich. Uwzględnić ma np. skuteczny system diagnozowania potrzeb stypendialnych oraz promować przejrzyste reguły przyznawania i dystrybuowania zarówno stypendiów, jak i odbywania staży. Ma także zapewnić wdrażanie mechanizmów gwarantujących komplementarność udzielanych stypendiów oraz zachęcających do podejmowania studiów na kierunkach powiązanych ze specjalizacjami regionu. 2. Sprawne narzędzia systemu koordynacji polityki stypendialnej:

	– platforma internetowa zawierająca aktualne informacje o dostępnych w regionie programach stypendialnych dostępnych dla pomorskich uczniów, studentów i doktorantów, w tym programach stypendialnych finansowanych ze środków samorządów lokalnych; – fundusz oferujący wsparcie stypendialne dla uczniów³⁵ oraz studentów i doktorantów, których wybory edukacyjne będą powiązane z Inteligentnymi Specjalizacjami Pomorza. 3. Funkcjonujące w województwie mechanizmy wymiany informacji pomiędzy donatorami/fundatorami, dobra praktyka rejestrowania programu stypendialnego i stażowego w bazie danych.
Rok realizacji	2020
Główne etapy realizacji	1. Diagnoza stanu i inwentaryzacja obecnie funkcjonujących elementów polityki stypendialnej, zebranie informacji w formie ogólnodostępnej bazy danych. 2. Nawiązanie współpracy z samorządami lokalnymi wszystkich szczebli, instytucjami edukacyjnymi, uczelniami i przedsiębiorcami. 3. Opracowanie wytycznych polityki stypendialnej w województwie pomorskim. 4. Uruchomienie funduszu stypendialnego oferującego pomoc finansową dla uczniów oraz studentów i doktorantów, których wybory edukacyjne będą powiązane z Inteligentnymi Specjalizacjami Pomorza. 5. Opracowanie mechanizmu wymiany i aktualizacji informacji o stypendystach w regionie. 6. Działania informacyjno-promocyjne.
Kluczowi partnerzy	1. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 2. Związki i stowarzyszenia JST; 3. Instytucje edukacyjne, szkoły, 4. Przedsiębiorcy, samorząd gospodarczy (fundatorzy/donatorzy programów stypendialnych i stażowych); 5. Uczelnie, jednostki sfery B+R; 6. Organizacje pozarządowe.
Szacunkowy koszt	917 tys. zł
Przedsięwzięcie strategiczne	–

Zobowiązanie z SRWP 2020	Przekształcenie trzech ośrodków ponadlokalnych (Słupsk, Chojnice – Człuchów, Kwidzyn) w subregionalne centra kształcenia zawodowego na poziomie wyższym
Stan docelowy	Pożądanym kierunkiem jest rozwinięcie w trzech subregionach tj. Słupsku, Chojnicach i Człuchowie oraz Kwidzynie, które w SRWP 2020 zostały zdefiniowane jako obszary strategicznej interwencji dla tego działania, aktywnych ośrodków kształcenia ściśle skorelowanych z rozwojem przedsiębiorczości w tych obszarach.

³⁵ RPS w zakresie aktywności zawodowej i społecznej w ramach zakresu interwencji w Działaniu 3.2.1. *Zdolni w edukacji*

	Planowanym rezultatem będzie efektywnie działający system wyższego kształcenia zawodowego, zbudowany na bazie istniejących i przekształconych szkół wyższych, uwzględniający specyfikę subregionalnych rynków pracy. Efektem realizacji tego zobowiązania powinno być zwiększenie odsetka osób studiujących w subregionalnych ośrodkach akademickich oraz ściślejsze powiązanie kierunków kształcenia z potrzebami pracodawców. Rezultatem tych działań będzie zapewnianie wyszkolonej kadry dla lokalnego rynku pracy oraz eliminacja zjawiska niedopasowania kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb lokalnej przedsiębiorczości. Przy kreowaniu kierunków kształcenia w ośrodkach subregionalnych wzięte będą pod uwagę zidentyfikowane inteligentne specjalizacje regionu. W ramach realizacji zobowiązania przewiduje się m.in. wykorzystanie istniejącej infrastruktury szkół wyższych oraz instytucji otoczenia biznesu funkcjonujących w trzech ww. subregionach (w tym infrastruktury badawczej parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości) na potrzeby kształcenia zawodowego; współpracę z uczelniami oraz z centrami kształcenia zawodowego spoza regionu; powiązanie procesu przekształcania ośrodków subregionalnych z tworzeniem dla potrzeb gospodarki międzyuczelnianych wydziałów, instytutów oraz kierunków interdyscyplinarnych.
Rok realizacji	2020
Główne etapy realizacji	1. Zebranie danych i dokonanie analizy w zakresie: – stanu, oferty programowej i efektów działania szkolnictwa wyższego, w tym szkolnictwa zawodowego na poziomie wyższym, w trzech subregionach: Słupsku, Chojnicach i Człuchowie oraz Kwidzynie; – potrzeb subregionalnych rynków pracy; – pożądanej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy. 2. Uruchomienie lub poprawa istniejących kierunków kształcenia kwalifikacji na potrzeby gospodarki w szkołach zawodowych na poziomie wyższym, w tym: – działania związane z przekształcaniem subregionalnych ośrodków kształcenia; – doposażenie obiektów edukacyjnych i szkoleniowych; – działania na rzecz podniesienia kwalifikacji kadry pedagogicznej; – zmiana programów kształcenia i ich uzupełnienie o elementy nauczania praktycznego.
Kluczowi partnerzy	1. Przedsiębiorcy, samorząd gospodarczy; 2. Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 3. Związki i stowarzyszenia JST; 4. Uczelnie, jednostki sfery B+R; 5. Instytucje otoczenia biznesu; 6. Klastry; 7. Organizacje pozarządowe.
Szacunkowy koszt	17,002 tys. zł
Przedsięwzięcie strategiczne	–

3. MECHANIZM IDENTYFIKACJI I WERYFIKACJI INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI REGIONU

Zgodnie z zapisaną w SRWP 2020 zasadą inteligentnej specjalizacji, interwencja publiczna jest ukierunkowana na uruchamianie i wykorzystywanie potencjałów istotnych dla regionu branż oraz wylaniających się inteligentnych specjalizacji regionu. Samorząd Województwa Pomorskiego zobowiązał się do uruchomienia mechanizmu identyfikacji i weryfikacji obszarów aktywności gospodarczej, które mogą decydować o przyszłej pozycji konkurencyjnej regionu. Mechanizm ten umożliwi koncentrację interwencji i jej elastyczne dostosowywanie do zmieniających się uwarunkowań rynkowych, w tym międzynarodowych.

Program rozwija mechanizm przewidziany w SRWP 2020, aby wykorzystać go dla identyfikacji i weryfikacji inteligentnych specjalizacji regionu.

Funkcjonowanie mechanizmu opiera się na następujących zasadach:

1. Ciągłość budowania analitycznych podstaw prowadzonej interwencji publicznej.
2. Stosowanie zachęt dla oddolnej mobilizacji zainteresowanych środowisk.
3. Otwartość na inicjatywy zainteresowanych środowisk.
4. Przejrzystość procesów i kryteriów decyzyjnych.
5. Negocjacyjne podejście w budowaniu relacji władz regionalnych i zainteresowanych środowisk.
6. Powtarzalność.

Proces identyfikacji inteligentnych specjalizacji regionu jest realizowany w sześciu krokach.

Pierwszy krok obejmuje przegląd i uzupełnienie analiz dotyczących gospodarczego profilu regionu w celu sprecyzowania jego specyficznych (endogennych) zasobów, przewag i barier rozwoju, a także obszarów aktywności gospodarczej o wysokim potencjale wzrostu, w tym obszarów na styku różnych sektorów, branż i technologii. Wyniki tych prac są przedmiotem konsultacji i debaty publicznej. Udział przedstawicieli różnych obszarów aktywności gospodarczej i innych interesariuszy w tej debacie stymuluje definiowanie specjalizacji i partnerstw.

W drugim kroku środowiska identyfikujące się z problematyką rozwoju wspomnianych wyżej obszarów aktywności gospodarczej zostają zaproszone do przedstawienia wstępnych koncepcji wielowymiarowych działań prowadzących do wzmocnienia ich potencjału i poprawy pozycji konkurencyjnej. Zaproszenie jest kierowane do wszystkich zainteresowanych środowisk, w tym także do tych skupionych wokół wskazanych w SRWP 2020 branż o największym potencjale rozwoju³⁶ oraz branż szczególnie rozwiniętych³⁷, jak też do funkcjonujących w regionie klastrów kluczowych.³⁸

³⁶ Technologie informacyjne i komunikacyjne, logistyka, energetyka, usługi biznesowe, chemia lekka (branża farmaceutyczna i kosmetyczna), biotechnologia, technologie *off-shore* i przemysły kreatywne.

³⁷ Głównie przemysły morskie i sektory: drzewno-meblarski, elektromaszynowy, petrochemiczny, spożywczy, turystyczny.

³⁸ Obecnie są to: Pomorski Klaster ICT, Bałtycki Klaster Eko-Energetyczny, Gdański Klaster Budowlany.

Trzeci krok obejmuje prezentację zgłoszonych wstępnych koncepcji oraz ich omówienie (analiza) z udziałem przedstawicieli środowisk (partnerstw) przygotowujących koncepcje oraz zespołu ekspertów powołanych przez ZWP. Efektem tych działań jest identyfikacja silnych i słabych stron wstępnych koncepcji, a także rekomendacje związane z przygotowaniem koncepcji całościowych.

W czwartym kroku przedstawiciele środowisk (partnerstw) przygotowujących wstępne koncepcje są zapraszani do przedstawienia całościowych koncepcji działań na rzecz rozwoju danej specjalizacji. Podlegają one ocenie eksperckiej z zastosowaniem – zdefiniowanych przed uruchomieniem kroku drugiego i przetestowanych w kroku trzecim – kryteriów nawiązujących m.in. do kwestii ekonomicznych³⁹, instytucjonalnych⁴⁰ i strategicznych.⁴¹

W piątym kroku ZWP podejmuje negocjacje ze środowiskami (partnerstwami), które zaprezentowały najwyżej ocenione całościowe koncepcje. Przedmiotem negocjacji jest zakres i forma wsparcia publicznego, jakie może być udzielone z poziomu regionalnego pakietom działań oraz przedsięwzięciom flagowym realizującym te koncepcje. Regionalne stanowisko negocjacyjne wynika z przesądzeń zawartych we wszystkich obowiązujących w województwie regionalnych programach strategicznych, a zwłaszcza w Regionalnym Programie Strategicznym w zakresie rozwoju gospodarczego.

W szóstym kroku, w przypadku skutecznie zakończonych negocjacji, zawierane są *Porozumienia na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu* między ww. partnerstwami a ZWP. Porozumienia obowiązują nie dłużej niż 3 lata z opcją ich przedłużenia w sytuacji, gdy strony pozytywnie oceniają efekty i perspektywy współpracy. Uzgodnione w ww. *Porozumieniach* działania oraz przedsięwzięcia flagowe są traktowane priorytetowo w dostępie do finansowania w ramach tych instrumentów finansowych, którymi dysponuje ZWP.

Proponowana wyżej procedura (kroki 1–6) jest uruchamiana przez Zarząd Województwa Pomorskiego cyklicznie⁴².

Nieodzownym elementem realizacji poszczególnych kroków jest monitoring i ewaluacja, wiążące się z koniecznością prowadzenia aktywnego i ciągłego procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO).

4. ZAŁOŻENIA POLITYKI WSPIERANIA ROZWOJU KLASTRÓW

Funkcje Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie rozwoju gospodarczego w odniesieniu do rozwoju współpracy klastrowej wynikają z jego misji, polegającej na stymulowaniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, m.in. poprzez

³⁹ W tym skala innowacyjności, potencjał ekspansji międzynarodowej, poziom technologiczny oraz jakość i profil zasobów pracy.

⁴⁰ W tym kompetencje i możliwości zaangażowanych podmiotów, a także wielosektorowe i wielopoziomowe partnerstwo.

⁴¹ W tym zdolność do sformułowania wspólnej wizji rozwoju oraz zaplanowania i realizacji przedsięwzięć na rzecz budowania trwalej przewagi konkurencyjnej zaangażowanych partnerów.

⁴² Załącznik 2. Inteligentne Specjalizacje Pomorza (ISP) - wybór, finansowanie i monitoring - stan na dzień 2 lipca 2015 r.

intensyfikację współpracy o charakterze rynkowym oraz interakcji i przepływów wiedzy w ramach istniejących i nowych powiązań kooperacyjnych, w tym w ramach inicjatyw klastrowych.

Zakłada się wykorzystanie dotychczasowych doświadczeń i zachowanie ciągłości polityki Samorządu Województwa Pomorskiego wobec klastrów, z uwzględnieniem procesu identyfikacji regionalnych inteligentnych specjalizacji. Zakłada się aktywny udział pomorskich klastrów w tworzeniu i rozwijaniu partnerstw na rzecz specjalizacji. Wspierane będą przede wszystkim konkretne przedsięwzięcia będące rezultatem współpracy klastrowej, realizowane w obszarach inteligentnych specjalizacji. W szczególności dotyczy to wybranych obszarów tematycznych Programu, w których należy się spodziewać przedsięwzięć i projektów klastrowych generujących wysoką wartość dodaną. W związku z powyższym do wybranych obszarów tematycznych Programu zostały wprowadzone preferencje promujące przedsięwzięcia wynikające ze współpracy w ramach inicjatyw klastrowych.

W zależności od potrzeb podejmowane będą działania mające na celu wylanianie nowych oraz weryfikację efektywności działania istniejących klastrów kluczowych.

III. SYSTEM REALIZACJI

1. KOMPETENCJE I ODPOWIEDZIALNOŚĆ KLUCZOWYCH AKTORÓW

Kierownik Programu i Zespół Zarządzający

Za realizację Programu odpowiada Kierownik Programu, którego funkcję pełni dyrektor Departamentu Rozwoju Gospodarczego UMWP.

Kierownik Programu odpowiada w szczególności za realizację przedsięwzięć strategicznych zidentyfikowanych w Programie oraz zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego, które wynikają z SRWP 2020, a są realizowane w ramach Programu.

Kierownik Programu odpowiada również za realizację tych części Programu, których wykonanie powierzone zostało innym komórkom lub jednostkom organizacyjnym.

Kierownik Programu wykonuje swoje zadania przy pomocy Zespołu Zarządzającego RPS. Zespół podejmuje bieżące decyzje i działania w zakresie realizacji Programu. Skład i zadania Zespołu oraz ogólne zasady dotyczące organizacji i trybu pracy określa *Plan zarządzania SRWP*.

Zespół Zarządzający współpracuje z Radą Programową, która pełni funkcję konsultacyjną. Skład, zadania oraz tryb pracy Rady określa ZWP na wniosek Kierownika Programu.

Jednostki zaangażowane w realizację

Poniżej przedstawiono jednostki odpowiedzialne za realizację Programu:

Priorytet	Działanie	Jednostka odpowiedzialna za realizację
Priorytet 1.1. Innowacje i transfer wiedzy do gospodarki	Działanie 1.1.1. Innowacyjność w przedsiębiorstwach	DRG
	Działanie 1.1.2. Transfer wiedzy do gospodarki	DRG
Priorytet 1.2. Zewnętrzne powiązania gospodarcze	Działanie 1.2.1. Ekspansja zagraniczna przedsiębiorstw	Operator projektu grantowego/DRG
	Działanie 1.2.2. System pozyskiwania inwestycji zewnętrznych	Operator projektu grantowego /DRG
	Działanie 1.2.3. System promocji gospodarczej	DPK w zakresie <i>Zespołu Marki Pomorskie</i> . DRG w zakresie <i>planu promocji gospodarczej</i>
Priorytet 1.3 Profesjonalizacja przedsiębiorstw	Działanie 1.3.1. Usługi dla biznesu	DRG
	Działanie 1.3.2. Rozwój mikro i małych przedsiębiorstw	DRG
	Działanie 1.3.3. Tworzenie ram dla cyfryzacji gospodarki	DRG/DISI

Priorytet	Działanie	Jednostka odpowiedzialna za realizację
Priorytet 2.1 Ponadregionalna i międzynarodowa aktywność uczelni	Działanie 2.1.1. Skonsolidowana oferta pomorskich uczelni	DRG
Priorytet 2.2 Kształcenie dla potrzeb gospodarki	Działanie 2.2.1. Współpraca pracodawców i uczelni	DRG
	Działanie 2.2.2. Kształcenie zawodowe w subregionach	DRG
	Działanie 2.2.3. Koordynacja polityki stypendialnej	DRG/DES

Zadania jednostek zaangażowanych w realizację określa *Plan Zarządzania SRWP*.

2. KOORDYNACJA Z POZOSTAŁYMI RPS

Punkty styeczne pomiędzy poszczególnymi Programami zostały przedstawione w poniższej tabeli. Punkty te wyodrębnione zostały na podstawie analizy zakresów interwencji.

RPS w zakresie rozwoju gospodarczego		Punkty styeczne z pozostałymi RPS		
Priorytet	Działanie	Akronim	Priorytet	Działanie
Priorytet 1.1 Innowacje i transfer wiedzy do gospodarki	Działanie 1.1.1 Innowacyjność w przedsiębiorstwach	RPS w zakresie transportu	Priorytet 1.2 Wysoka jakość usług transportu zbiorowego i jego promocja	Działanie 1.2.2 Rozwój innowacyjnych systemów poprawiających konkurencyjność i bezpieczeństwo publicznego transportu zbiorowego
		RPS w zakresie energetyki i środowiska	Priorytet 1.1 Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii z niezbędną infrastrukturą oraz dywersyfikacja dostaw paliw i surowców energetycznych	Działanie 1.1.2 Rozwój inteligentnych systemów energetycznych
			Priorytet 1.2 Zwiększenie	Działanie 1.2.1 Poprawa

			wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	efektywności energetycznej i poszanowania energii w budownictwie mieszkaniowym, w budynkach publicznych oraz w sektorze przedsiębiorstw
			Priorytet 1.3 Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Działanie 1.3.1 Rozwój źródeł odnawialnych
	Działanie 1.1.2 Transfer wiedzy do gospodarki	RPS w zakresie aktywności zawodowej i społecznej	Priorytet 3.1 Edukacja dla rozwoju i zatrudnienia	Działanie 3.1.3 Atrakcyjne szkolnictwo zawodowe
Priorytet 1.2 Zewnętrzne powiązania gospodarcze	Działanie 1.2.2 System pozyskiwania inwestycji zewnętrznych	RPS w zakresie transportu	Priorytet 3.2. Efektywne wykorzystanie dostępności transportowej węzłów multimodalnych	cały zakres interwencji
	Działanie 1.2.3 System promocji gospodarczej	RPS w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej	Priorytet 2.3 Rozpoznawalny turystyczny wizerunek regionu	Działanie 2.3.1 Kreowanie marki turystycznej województwa pomorskiego
		RPS w zakresie ochrony zdrowia	Priorytet 1.1 Promocja zdrowia	cały zakres interwencji
		RPS w zakresie transportu	Priorytet 1.2 Wysoka jakość usług transportu zbiorowego i jego promocja	cały zakres interwencji
Priorytet 1.3 Profesjonalizacja przedsiębiorstw	Działanie 1.3.2 Tworzenie ram dla cyfryzacji gospodarki	RPS w zakresie ochrony zdrowia	Priorytet 2.1 Systemy informatyczne i telemedyczne	cały zakres interwencji
Priorytet 2.1 Umiędzynarodowienie i konsolidacja uczelni	Działanie 2.1.1 Skonsolidowana oferta pomorskich uczelni	RPS w zakresie aktywności	Priorytet 3.2. Indywidualne ścieżki edukacji	Działanie 3.2.1. Zdolni w edukacji

		zawodowej i społecznej		
		RPS w zakresie aktywności zawodowej i społecznej	Priorytet 3.1 Edukacja dla rozwoju i zatrudnienia	cały zakres interwencji
		RPS w zakresie ochrony zdrowia	Priorytet 3.2 Kompleksowa opieka nad pacjentem	Działanie 3.2.2 Rozwój współpracy międzydyscyplinarnej
Priorytet 2.2 Kształcenie dla potrzeb gospodarki	cały zakres interwencji	RPS w zakresie aktywności zawodowej i społecznej	Priorytet 1.2. Adaptacja do zmian rynku pracy	cały zakres interwencji
			Priorytet 3.1 Edukacja na rzecz rozwoju i zatrudnienia	Działanie 3.1.3 Atrakcyjne szkolnictwo zawodowe
	Działanie 2.2.1 Współpraca pracodawców i uczelni	RPS w zakresie ochrony zdrowia	Priorytet 3.1 Specjalistyczna kadra medyczna	cały zakres interwencji
	Działanie 2.2.2 Kształcenie zawodowe w subregionach	RPS w zakresie ochrony zdrowia	Priorytet 3.1 Specjalistyczna kadra medyczna	cały zakres interwencji
			Priorytet 3.3 Zasoby sieci leczenia ambulatoryjnego i stacjonarnego	cały zakres interwencji
	Działanie 2.2.3 Koordynacja polityki stypendialnej	RPS w zakresie aktywności zawodowej i społecznej	Priorytet 3.2 Indywidualne ścieżki kariery	Działanie 3.2.1 Zdolni w edukacji

3. ZASADY I WARUNKI WYKORZYSTANIA ZINTEGROWANYCH POROZUMIEŃ TERYTORIALNYCH

Jedną z form realizacji RPS są Zintegrowane Porozumienia Terytorialne (ZPT). Program wnosi wkład w identyfikację tematycznej oferty wsparcia, adresowanej do poszczególnych typów miejskich obszarów funkcjonalnych w ramach priorytetów, działań i typów przedsięwzięć objętych jego zakresem przedmiotowym.

W celu identyfikacji obszarów tematycznych Programu, wchodzących w zakres oferty wsparcia adresowanej do poszczególnych typów obszarów funkcjonalnych oraz określenia stopnia, w jakim poszczególne obszary tematyczne wdrażane będą w formule ZPT, wzięto pod uwagę:

- zakres problemowy oraz lokalizację Obszarów Strategicznej Interwencji w relacji do lokalizacji poszczególnych typów miejskich obszarów funkcjonalnych;
- ustalenia zawarte w SRWP 2020 w Rozdziale IV. *Wyzwania i cele*, pkt. C: *Terytorialne ukierunkowanie Strategii wobec głównych obszarów funkcjonalnych*;
- stopień, w jakim skuteczne wdrażanie poszczególnych obszarów tematycznych Programu wymaga partnerskiej i ponadsektorowej współpracy w ramach zwartych obszarów funkcjonalnych, przekraczających granice pojedynczych jednostek samorządu terytorialnego;
- stopień, w jakim wdrażanie poszczególnych obszarów tematycznych Programu wymaga zintegrowanego podejścia, pozwalającego na łączenie różnych źródeł i form wsparcia na obszarze poszczególnych miejskich obszarów funkcjonalnych;
- specyfikę problemów charakterystycznych dla poszczególnych typów miejskich obszarów funkcjonalnych.

Indykatoryny wykaz obszarów tematycznych Programu, adresowanych do odpowiednich typów obszarów funkcjonalnych i rekomendowanych do wdrażania w formule ZPT jest następujący:

Typ obszaru funkcjonalnego	Rekomendowane obszary tematyczne
Obszar Metropolitalny Trójmiasta	Innowacyjność w przedsiębiorstwach (Działanie 1.1.1) Transfer wiedzy do gospodarki (Działanie 1.1.2) Ekspansja zagraniczna przedsiębiorstw (Działanie 1.2.1) System pozyskiwania inwestycji zewnętrznych (Działanie 1.2.2) System promocji gospodarczej (Działanie 1.2.3) Usługi dla biznesu (Działanie 1.3.1) Tworzenie ram dla cyfryzacji gospodarki (Działanie 1.3.3) Skonsolidowana oferta pomorskich uczelni (Działanie 2.1.1) w zakresie tworzenia i promocji oferty uczelni w tym wydziałów międzyuczelnianych, kierunków interdyscyplinarnych oraz instytutów do potrzeb gospodarki, ukierunkowanej międzynarodowo Współpraca pracodawców i uczelni (Działanie 2.2.1), w tym w zakresie systemu monitorowania losów absolwentów uczelni Koordynacja polityki stypendialnej (Działanie 2.2.3)
Obszar funkcjonalny Słupska	Innowacyjność w przedsiębiorstwach (Działanie 1.1.1) Transfer wiedzy do gospodarki (Działanie 1.1.2) Ekspansja Zagraniczna Przedsiębiorstw (Działanie 1.2.1) System promocji gospodarczej (Działanie 1.2.3) Usługi dla biznesu (Działanie 1.3.1) Rozwój mikro i małych przedsiębiorstw (Działanie 1.3.2) Tworzenie ram dla cyfryzacji gospodarki (Działanie 1.3.3) Skonsolidowana oferta pomorskich uczelni (Działanie 2.1.1) w zakresie tworzenia i promocji oferty uczelni w tym wydziałów międzyuczelnianych, kierunków interdyscyplinarnych oraz instytutów do potrzeb gospodarki, ukierunkowanej międzynarodowo

	Współpraca pracodawców i uczelni (Działanie 2.2.1), w tym w zakresie systemu monitorowania losów absolwentów uczelni Kształcenie zawodowe w subregionach (Działanie 2.2.2) – działania z zakresu badań potrzeb subregionalnych rynków pracy oraz poprawiania istniejącej oferty i programów kształcenia zawodowego na poziomie wyższym na potrzeby gospodarki Koordinacja polityki stypendialnej (Działanie 2.2.3)
Obszary funkcjonalne miejskich ośrodków subregionalnych: Chojnic-Człuchowa, Kwidzyna, Lęborka, Malborka-Sztumu, Starogardu Gdańskiego, Kościerzyny i Bytowa	Innowacyjność w przedsiębiorstwach (Działanie 1.1.1.) Transfer wiedzy do gospodarki (Działanie 1.1.2) Ekspansja Zagraniczna Przedsiębiorstw (Działanie 1.2.1) System promocji gospodarczej (Działanie 1.2.3) Usługi dla biznesu (Działanie 1.3.1) Rozwój mikro i małych przedsiębiorstw (Działanie 1.3.2) Tworzenie ram dla cyfryzacji gospodarki (Działanie 1.3.3) Kształcenie zawodowe w subregionach (Działanie 2.2.2) – działania z zakresu badań potrzeb subregionalnych rynków pracy oraz poprawiania istniejącej oferty i programów kształcenia zawodowego na poziomie wyższym na potrzeby gospodarki.

4. RAMY FINANSOWE

Realizacja celów Programu finansowana będzie z następujących źródeł:

- a) środki europejskie – tj. przede wszystkim środki pochodzące ze źródeł UE, pozyskane w perspektywie finansowej 2007-2013 oraz 2014-2020, jak również inne programy i mechanizmy międzynarodowe;
- b) środki centralne – obejmujące państwowe fundusze celowe oraz inne środki będące w dyspozycji ministerstw i instytucji centralnych, jak również innych podmiotów szczebla krajowego;
- c) środki samorządowe – obejmujące wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego z województwa, spółek komunalnych oraz innych podmiotów i instytucji szczebla regionalnego.

Szacowane potencjalne środki możliwe do zaangażowania w ramach Programu wyniosą około **9,42** mld zł. Kwota ta nie wynika ze zobowiązań finansowych podjętych przez podmioty zaangażowane w realizację Programu i może w rzeczywistości przyjąć inną wartość.

Prognozowane środki SWP wyniosą **14,89** mln zł, tj. **0,16%** ww. kwoty możliwej do zaangażowania w ramach Programu.

Poniższe tabele przedstawiają zaangażowanie środków finansowych w realizację priorytetów, zobowiązań i przedsięwzięć strategicznych Programu.

Tabela 1. Szacunkowy podział wydatków SWP na cele szczegółowe i priorytety RPS.

Pozycja	Wartość wydatków SWP	
	tys. zł	%
Priorytet 1.1. Innowacje i transfer wiedzy do gospodarki	1 038,96	6,98
Priorytet 1.2. Zewnętrzne powiązania gospodarcze	12 454,19	83,63
Priorytet 1.3. Profesjonalizacja przedsiębiorstw	0	0
Cel szczegółowy 1. Efektywne przedsiębiorstwa	13 493,15	90,61
Priorytet 2.1. Umiejdzynarodowienia i konsolidacja uczelni	480	3,22
Priorytet 2.2. Kształcenie dla potrzeb gospodarki	919	6,17
Cel szczegółowy 2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe	1 399	9,39
RAZEM	14 892,15	100

Tabela 2. Szacunkowa wartość zobowiązań SWP w RPS.

Cel szczegółowy	Zobowiązanie	Wartość całkowita	Wartość wydatków SWP
		(tys. zł)	(tys. zł)
Cel szczegółowy 1. Efektywne przedsiębiorstwa	1. Rozwój systemu obsługi nowych i działających w regionie inwestorów (w tym obsługi przed i po inwestycyjnej).	196 562,3	1 375
	2. Stworzenie regionalnego systemu promocji gospodarczej.	29 197,5	15 397,5
	3. Stworzenie regionalnego systemu wsparcia eksportu.	85 343,6	1 265
Cel szczegółowy 2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe	1. Przygotowanie i wypromowanie, z udziałem kluczowych pomorskich uczelni, kompleksowej oferty dla studentów zagranicznych oraz oferty wspierającej zatrudnienie zagranicznych naukowców.	832	480
	2. Koordynacja dostępnych w regionie instrumentów polityki stypendialnej i ich dostosowanie do potrzeb związanych z umiejdzynarodowieniem uczelni wyższych oraz wspieraniem oferty studiów na kierunkach powiązanych z branżami o największym potencjale rozwoju ^[1] .	917	917
	3. Realizacja, we współpracy z istniejącymi instytucjami edukacyjnymi, samorządami lokalnymi oraz przedsiębiorcami, przedsięwzięć prowadzących do przekształcenia trzech najbardziej oddalonych od Trójmiasta ośrodków ponadlokalnych w subregionalne centra kształcenia zawodowego na poziomie wyższym.	17 002	2
RAZEM		329 854,4	20 811,5

Tabela 3. Szacunkowa wartość przedsięwzięć strategicznych w RPS.

Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie strategiczne	Wartość całkowita	Wartość wydatków SWP
		(tys. zł)	(tys. zł)
Cel szczegółowy 1. Efektywne przedsiębiorstwa	1. Animacja rozwoju Inteligentnych Specjalizacji Pomorza jako element procesu przedsiębiorczego odkrywania	2 000	300
	2. Pomorski Broker Eksportowy	84 078,6	0
	3. Invest in Pomerania	195 187,3	0
Cel szczegółowy 2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe	1. Study in Pomorskie	752	460
RAZEM		282 017,9	760

5. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY REALIZACJI

Proces monitorowania i oceny Programu stanowi element Pomorskiego Systemu Monitoringu i Ewaluacji (PSME) opisanego w *Planie Zarządzania SRWP*.

Podstawowymi narzędziami monitorowania realizacji Programu będą:

- a) baza wskaźników określonych na poziomie celów szczegółowych i priorytetów oraz miara sukcesu na poziomie celu głównego;
- b) badania, analizy, ekspertyzy, ewaluacje, opracowania studialne art., realizowane każdego roku na podstawie *Planu działań PSME*.

Za uruchomienie i funkcjonowanie bazy wskaźników oraz pozyskanie niezbędnych informacji do procesu monitorowania i oceny RPS odpowiada Kierownik Programu.

Podstawą oceny realizacji Programu będą raporty z jego realizacji. Ich struktura, zakres, częstotliwość oraz tryb sporządzania zostały określone w *Planie Zarządzania SRWP*.

Oprócz departamentu wiodącego i współpracujących, w proces monitorowania i ewaluacji Programu zaangażowane będą również departamenty właściwe art. programowania i wdrażania programów operacyjnych współfinansowanych w ramach Polityki Spójności i innych polityk UE na lata 2014-2020, jak również departamenty właściwe art. finansów i organizacji.

ZAŁĄCZNIK 1. CHARAKTERYSTYKA PRZEDSIĘWZIĘĆ STRATEGICZNYCH

Przedsięwzięcia strategiczne:

Tytuł	Animacja rozwoju obszarów Inteligentnych Specjalizacji Pomorza jako element Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Departament Rozwoju Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego
Cel	Rozwój obszarów Inteligentnych Specjalizacji Pomorza poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania, tj. internacjonalizacji, wzmocnienia kadry, monitoringu oraz zwiększenia kompetencji administracji publicznej.
Zakres	Działania animacyjne na rzecz rozwoju czterech obszarów Inteligentnych Specjalizacji Pomorza, obejmujące: 1. Proces przedsiębiorczego odkrywania, uwzględniający m.in.: a) Odkrywanie nowych, innowacyjnych obszarów/branż o wysokim potencjale rozwoju wpływających na konkurencyjność regionu. b) Identyfikowanie przedsięwzięć i projektów badawczo-rozwojowych w odpowiedzi na potrzeby rynku, służących rozwojowi nowych produktów i technologii. c) Stymulowanie i animowanie współpracy pomiędzy partnerami i interesariuszami regionalnymi, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy sieciowej. d) Działania zmierzające do spójnego, efektywnego wykorzystania narzędzi wsparcia sfery badawczo – rozwojowej. 2. Internacjonalizację obszarów Inteligentnych Specjalizacji Pomorza, uwzględniającą m.in.: a) Wdrażanie narzędzi wsparcia dla firm z obszaru ISP zmierzających do umiędzynarodowienia produktów i usług. b) Animowanie przedsięwzięć i projektów badawczo-rozwojowych o zasięgu ponadregionalnym i ponadnarodowym (np. Horyzont 2020, Interreg, Cosme, Life). 3. Rozwój kadr dla Inteligentnych Specjalizacji Pomorza, uwzględniający m.in.: a) Działania wspierające rozwój kadr i kompetencji w odpowiedzi na potrzeby rynku związane z funkcjonowaniem inteligentnych specjalizacji. b) Działania ułatwiające pozyskiwanie kadry niezbędnej dla funkcjonowania i rozwoju ISP. 4. Monitoring Inteligentnych Specjalizacji Pomorza, uwzględniający m.in.: wdrażanie systemu monitorowania, w tym ocenę efektywności interwencji publicznej (np. poprzez badania jakościowe interesariuszy, panele weryfikacji strategicznej, usprawnienie modelu funkcjonowania ISP). 5. Zarządzanie procesem przedsiębiorczego odkrywania, uwzględniające m.in.: wzmocnienie kompetencji pracowników administracji publicznej odpowiedzialnej za zarządzanie procesem

	przedsiębiorczego odkrywania oraz promowanie procesu przedsiębiorczego odkrywania prowadzonego w woj. pomorskim i jego dotychczasowych efektów
Okres realizacji	2018 - 2021
Orientacyjna wartość całkowita przedsięwzięcia	2 000 tys. zł
Główne źródła finansowania	– środki europejskie w dyspozycji SWP, – środki SWP.

Tytuł	Invest in Pomerania
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Agencja Rozwoju Pomorza S.A.
Cel	Rozbudowa i usprawnienie systemu obsługi i przyciągania inwestycji, obejmującego całe województwo pomorskie. Przewiduje się awans województwa pomorskiego do pierwszej szóstki polskich regionów o największej liczbie bezpośrednich inwestycji zagranicznych przyciągniętych w okresie realizacji przedsięwzięcia.
Zakres	1. Analiza lokalizacyjna (ilościowa) obejmująca ocenę możliwych lokalizacji parków przemysłowych i terenów inwestycyjnych oraz analiza (jakościowa) wskazanych terenów. 2. Promocja inwestycyjna regionu (np.: udział w imprezach targowo-wystawienniczych, konferencjach, misjach gospodarczych, wizytach zagranicznych, zaangażowanie obecnych w regionie inwestorów do promowania regionu). 3. Obsługa projektów inwestycyjnych (np.: zbieranie i przetwarzanie danych, opracowywanie raportów, obsługa wizyt inwestorów w regionie). 4. Inicjowanie projektów na rzecz zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej regionu (np.: szkolenia dla pracowników inwestora, uruchomienie nowych programów kształcenia, budowanie partnerstw, organizacja w regionie wydarzeń o charakterze gospodarczym itp.). 5. Uruchomienie regionalnego funduszu dysponującego środkami na rzecz art. przygotowania (w tym uzbrojenia) terenów inwestycyjnych, tworzenia stref przemysłowych, subsydiowania zatrudnienia, uruchomienia programu stypendialnego i stażowego związanego z relokacją pracowników, dysponującego możliwością przyznawania grantów dla inwestycji zewnętrznych kluczowych dla regionu (w tym dla reinwestycji).
Okres realizacji	2014 – 2020 (2023)
Orientacyjna wartość całkowita przedsięwzięcia	195 187,3 tys. zł
Główne źródła finansowania	– środki europejskie w dyspozycji SWP, – środki SWP.

Tytuł	Pomorski Broker Eksportowy
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Agencja Rozwoju Pomorza – partner wiodący, Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość/ O. Terenowy Gdańsk, Inkubator STARTER, INVESTGDA i Pomorski Park Naukowo-Technologiczny.
Cel	Zwiększenie udziału pomorskich przedsiębiorstw w rynkach zagranicznych. Przewiduje się co najmniej utrzymanie województwa pomorskiego w gronie pięciu polskich regionów o największym udziale eksportu w eksporcie krajowym.
Zakres	Stworzenie kompleksowego narzędzia wsparcia ekspansji międzynarodowej firm obejmującego trzy główne obszary aktywności, które razem tworzą system wspierania eksportu i umiędzynarodawiania pomorskich MSP: a) wstęp do eksportu – działania kierowane do MSP, które nie podejmowały do tej pory działań eksportowych lub są początkującymi eksporterami. b) rozwój eksportu firm pomorskich na wybranych rynkach – dedykowany program kompleksowych działań wzmacniających eksport firm pomorskich na wybranych rynkach. c) granty dla MSP – działalnie kierowane do MSP, które polega na realizacji konkursów grantowych dla MSP (m.in. finansowanie działań ukierunkowanych na zwiększenie udziału przedsiębiorstwa w rynkach zagranicznych, w tym dofinansowanie wizyt studyjnych i misji gospodarczych, udziału w imprezach targowo-wystawienniczych, analiz rynku, utworzenia wspólnej oferty produktowej itp.)
Okres realizacji	2014 – 2020 (2023)
Orientacyjna wartość całkowita przedsięwzięcia	84 078,6 tys. zł
Główne źródła finansowania	– środki europejskie w dyspozycji SWP, – środki SWP.

Tytuł	Study in Pomorskie
Jednostka odpowiedzialna za realizację	Samorząd Województwa Pomorskiego (DRG) jako koordynator przedsięwzięcia w ramach realizacji zobowiązania SWP. Partnerzy kluczowi: 1. Szkoły wyższe z Obszaru Metropolitalnego Gdańsk - Sopot - Gdynia oraz Miasta Słupska; 2. Jednostki samorządu terytorialnego (gminy: Gdańsk, Sopot, Gdynia, Słupsk), ich jednostki organizacyjne oraz spółki z udziałem JST; 3. Związki i stowarzyszenia JST; 4. IOB; 5. Przedsiębiorcy, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców; 6. Organizacje pozarządowe, w tym organizacje studenckie.
Cel	Wspólna inicjatywa szkół wyższych, tj. systemowe rozwiązanie obejmujące:

	– stworzenie spójnej i efektywnej promocji pomorskich uczelni w zakresie oferty dydaktycznej i pozadydaktycznej; – stworzenie platformy informacyjnej o pozycji naukowej i potencjale badawczym uczelni oraz atrakcyjności pomorskich miast, Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta i województwa; – zmiana wizerunku województwa jako miejsca przyjaznego obcokrajowcom, umożliwiającego studia na wysokim poziomie, poprawa jakości obsługi studentów i pracowników z zagranicy; – zwiększenie powiązań sieciowych uczelni na poziomie województwa i poza nim, intensyfikacja współpracy badawczej, rozwojowej, wdrożeniowej i społeczno-kulturalnej, organizacja wspólnych przedsięwzięć przez pomorskie uczelnie (art. udział w imprezach targowo-wystawienniczych, konferencjach).
Zakres	Podjęmowane będą działania w zakresie: 1. skupienia uczelni wokół wspólnego planu działania; 2. budowania kompetencji uczelni w zakresie profesjonalizacji obsługi obcojęzycznych: studentów, doktorantów, pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych, wykładowców; 3. wypracowania wspólnej, aktualnej oferty edukacyjnej i pobytowej poprzez art. zlecenie i realizację działań na rzecz zwiększenia atrakcyjności studiowania w województwie pomorskim, modyfikację i uruchamianie nowych programów kształcenia, wprowadzanie e-learningu, budowanie partnerstw/włączanie w międzynarodowe sieci współpracy międzyuczelnianej; 4. przystosowania/adaptacji kulturowej dla cudzoziemców poprzez art. inicjowanie i organizacja wspólnych dla studentów zagranicznych ze wszystkich pomorskich uczelni wydarzeń, wspólne działania związane z nauczaniem języka polskiego i promocją wartości kultury polskiej, promocji miast i regionu wśród obcokrajowców (jeden model/wspólny ośrodek dla wszystkich uczelni); 5. gromadzenia, dystrybucji informacji o aktualnej ofercie edukacyjnej i pobytowej poszczególnych uczelni, dostępnych stypendiach i stażach; 6. prowadzenia wspólnych działań promocyjnych pomorskich uczelni; dystrybucja informacji o pozycji naukowej, potencjale badawczym pomorskich uczelni; 7. opracowania mechanizmu wsparcia wspólnych inicjatyw uczelni na rzecz przyciągania studentów zagranicznych do regionu.
Okres realizacji	2013–2020
Orientacyjna wartość całkowita przedsięwzięcia	752 tys. zł
Główne źródła finansowania	– środki europejskie w dyspozycji krajowej (np. POIR, PO WER), – środki europejskie w dyspozycji KE (np. Horyzont), – środki SWP, – środki w dyspozycji uczelni.

I. Wprowadzenie

W województwie pomorskim przyjęto oddolny proces definiowania inteligentnych specjalizacji, mający na celu wskazanie priorytetowych kierunków rozwoju gospodarczego regionu, które w przyszłości mogą stać się motorami rozwojowymi dzięki wykreowaniu innowacyjnych produktów i usług konkurencyjnych w skali międzynarodowej. Rozwój ISP opiera się na istniejących w regionie kompetencjach i zasobach oraz na selektywnym wykorzystaniu publicznych nakładów na badania i rozwój w połączeniu z prywatnymi inwestycjami przedsiębiorstw oraz innych zainteresowanych podmiotów.

II. Przebieg procesu identyfikacji obszarów ISP

Podstawę dla procesu definiowania ISP stanowią zapisy SRWP 2020 oraz RPS PPK. Zawierają one ogólną analizę potencjalów, barier oraz szans rozwojowych gospodarki województwa, jak również identyfikują tzw. branże tradycyjnie rozwinięte oraz branże o najwyższym potencjale rozwoju. Branże te stanowią punkt odniesienia dla ISP, które są definiowane jako dziedziny/obszary o dużym potencjale, istotne z punktu widzenia rozwoju województwa pomorskiego, które bazują na unikatowych zasobach regionalnych i ich nowatorskim połączeniu. W ich ramach zakłada się m.in. realizację prac badawczo-rozwojowych i przedsięwzięć innowacyjnych, przyczyniających się do rozwoju nowej lub istniejącej specjalizacji gospodarczej oraz mających wpływ na wzrost konkurencyjności województwa pomorskiego w skali krajowej i międzynarodowej.

Proces identyfikacji ISP uregulowany jest na podstawie zasady inteligentnej specjalizacji zapisanej w SRWP w formie procedury opisanej w pkt. II.3 RPS PPK i przebiegał w następujący sposób:

1. Analiza gospodarczego profilu regionu:

Przeprowadzona została analiza gospodarczego profilu regionu (pełniąca także funkcję analizy SWOT), która uszczegółowia zapisy SRWP 2020 i RPS PPK, identyfikując przewagi i bariery rozwoju, a także obszary aktywności gospodarczej o wysokim potencjale wzrostu, w tym obszary na styku różnych sektorów, branż i technologii (*konwergencja technologiczna i funkcjonalna*). Przeanalizowano potencjał rozwojowy 12 branż o istotnym znaczeniu dla województwa pomorskiego (*badania desk-research, wywiady, analizy wskaźnikowe, SWOT oraz PESTER*). Zidentyfikowano także i oceniono potencjał możliwych kierunków konwergencji technologicznej i funkcjonalnej dla 12 branż (*warsztaty, wywiady, badanie typu Delphi*). Prace analityczne były realizowane przy zaangażowaniu szeregu regionalnych interesariuszy (przedstawicieli przedsiębiorstw, sektora nauki i NGO's). Stanowiły one inspirację dla propozycji inteligentnych specjalizacji, które zostały sformułowane oddolnie przez zainteresowane pomorskie środowiska gospodarcze i naukowe.

2. Konkurs na ISP

Konkurs ogłoszony 14 maja 2014 r. przez Samorząd Województwa Pomorskiego miał charakter dwuetapowy⁴³. Oddolne propozycje ISP zostały zgłoszone przez reprezentatywne partnerstwa skupiające interesariuszy pochodzących przede wszystkim z sektorów biznesowego i naukowego. Złożone propozycje ISP były oceniane przez Komisję Konkursową składającą się z ekspertów (spoza regionu, w tym trzech z zagranicy) posiadających międzynarodowe doświadczenie biznesowe i naukowe. Ocena przeprowadzana była w następujących przekrojach:

- A. wyzwania, trendy, potencjalny rynek,
- B. potencjał gospodarczy i technologiczny,
- C. benchmarking (krajowy i międzynarodowy),
- D. strategia i plan działań (w tym przedsięwzięcia kluczowe i program badawczy),
- E. potencjał partnerstwa i dotychczasowe działania wspierające rozwój specjalizacji.

W I etapie konkursu 28 Partnerstw przedstawiło propozycje ISP, które zostały ocenione przez Komisję Konkursową pod kątem ich silnych i słabych stron oraz potencjału rozwojowego (kryteria: A, B i E). W II etapie konkursu złożono ostatecznie 7 propozycji ISP, które ponownie zostały ocenione przez Komisję Konkursową pod względem wypełniania wszystkich kryteriów konkursowych (A-E).

3. Wybór obszarów ISP

Wyboru obszarów ISP dokonuje Zarząd Województwa Pomorskiego w drodze uchwały, w oparciu o oceny Komisji Konkursowej oraz analizę własną. Zarząd Województwa Pomorskiego uchwałą numer 316/31/15 z dnia 9 kwietnia 2015 r., zmienioną uchwałą numer 71/110/16 z dnia 26 stycznia 2016 r. określił 4 obszary ISP oraz zdecydował o podjęciu negocjacji porozumień z reprezentującymi je Partnerstwami.

Obszary Inteligentnych Specjalizacji Pomorza:

1. **Technologie offshore i portowo-logistyczne**, które będą sprzyjać w szczególności efektywnej ekonomicznie i bezpiecznej dla środowiska eksploracji i eksploatacji zasobów morza.
2. **Technologie interaktywne w środowisku nasyconym informacyjnie**, które będą sprzyjać w szczególności efektywności i bezpieczeństwu różnorodnych aktywności człowieka w sferze gospodarczej i społecznej.
3. **Technologie ekoefektywne w produkcji, przesyłach, dystrybucji i zużyciu energii i paliw oraz w budownictwie**, które będą sprzyjać w szczególności spadkowi energochłonności gospodarki i jej negatywnego oddziaływania na środowisko.
4. **Technologie medyczne w zakresie chorób cywilizacyjnych i okresu starzenia**, które będą sprzyjać w szczególności redukcji społecznych i ekonomicznych kosztów chorób cywilizacyjnych i okresu starzenia.

⁴³ Informacje na temat konkursu (w tym Regulamin konkursu) dostępne są na stronie www.inteligentnespecjalizacje.pomorskie.eu.

4. Zawarcie porozumień na rzecz ISP

Na podstawie uchwały Zarządu Województwa Pomorskiego dokonującej wyboru obszarów ISP, rozpoczęte zostały negocjacje prowadzące do zawarcia między ZWP a Partnerstwami reprezentującymi wybrane obszary ISP, *Porozumień na rzecz Inteligentnych Specjalizacji Pomorza*. W *Porozumieniach* zawarte zostały uzgodnione między stronami cele rozwoju Inteligentnej Specjalizacji, zakres przedmiotowy oraz priorytetowe kierunki badawcze, odnoszące się do problemów badawczych, których rozwiązanie jest kluczowe dla danej specjalizacji, jak również zasady i kierunki wsparcia ISP ze środków publicznych

Na mocy *Porozumień ISP*, w konsultacji z Marszałkiem Województwa Pomorskiego, spośród sygnatariuszy wybrane zostały tzw. *Rady ISP*, które stanowią kanał komunikacji biznesu i nauki z administracją w odniesieniu do wszystkich działań w danym obszarze ISP. *Rady* wyznaczają kierunki rozwoju specjalizacji oraz podejmują działania mające na celu wzmocnienie obszaru ISP.

W ramach negocjacji pomiędzy Partnerstwami ISP a SWP, uzgodnione zostały konkretne przedsięwzięcia⁴⁴ (tzw. przedsięwzięcia horyzontalne) istotne dla rozwoju całej ISP, które mogą uzyskać preferencje w dostępie do finansowania w ramach RPO WP 2014-2020 lub wsparcie w zakresie ubiegania się o finansowanie na poziomie krajowym. Ideą przedsięwzięć horyzontalnych jest stworzenie odpowiedniej masy krytycznej kapitału ludzkiego i finansowego zmierzającego do realizacji inwestycji rozwojowych w specjalizacjach.

III. Uzasadnienie wyboru poszczególnych obszarów ISP

Zindywidualizowana analiza SWOT

ISP 1 - Technologie offshore i portowo-logistyczne

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Międzynarodowa konkurencyjność branży morskiej potwierdzona znaczącym udziałem eksportu w sprzedaży (w szczególności w obszarze budowy i remontów jednostek pływających, w tym jachtów, oraz konstrukcji offshore).2. Istniejące tradycje morskie w regionie (przemysł stoczniowy i portowy), w tym infrastruktura, zaplecze naukowe, rynek wykwalifikowanej siły roboczej.3. Istniejące zaplecze akademickie (zapewniające podaż wykwalifikowanych kadr) oraz badawcze w postaci uczelni wyższych oraz jednostek badawczo-rozwojowych.4. Zgromadzony w regionie potencjał w postaci klastra kluczowego (krajowego).	1. Słabość finansowa większości podmiotów o kapitale krajowym, co ogranicza perspektywę inwestycji w obszarze B+R.2. Ograniczony popyt krajowy oraz duże uzależnienie od eksportu i zmiennej koniunktury na rynkach światowych.3. Podwykonawczy model funkcjonowania dużej części przedsiębiorstw ograniczający możliwość wdrażania (komercjalizacji) innowacyjnych rozwiązań.4. Nie w pełni zakończone procesy restrukturyzacji w branży.

⁴⁴ Zatwierdzone Uchwałą ZWP nr 612/150/16 z dnia 16 czerwca 2016 roku oraz Uchwałą ZWP 605/240/17 z dnia 1 czerwca 2017 roku

5. Rozpoznawalne i kojarzone z dobrą jakością marki regionalnych przedsiębiorstw stoczniowych i producentów wyposażenia okrętowego. 6. Dobrze rozwinięte i konkurencyjne przedsiębiorstwa projektowe w obszarze statków, specjalistycznych jednostek pływających i konstrukcji offshore oraz ich wyposażenia. 7. Liczące się porty na Bałtyku z dużą dynamiką rozwoju. 8. Obecność w regionie zarówno silnych podmiotów krajowych, jak i inwestorów zagranicznych.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Dynamiczny rozwój aktywności portowo-logistyczno-transportowej – zarówno w kraju (w tym możliwy rozwój żeglugi śródlądowej), jak też w krajach Europy Środkowej i Bałtyckiej. 2. Regulacje w obszarze ochrony środowiska sprzyjające wzrostowi popytu na nowe, innowacyjne rozwiązania (m.in.: ekologiczne jednostki pływające, konstrukcje offshore umożliwiające produkcję energii ze źródeł odnawialnych) oraz stymulujące rozwój transportu drogą wodną (w tym śródlądową). 3. Współpraca z podmiotami z ICT może zaowocować zwiększeniem efektywności realizowanych funkcji transportowych i logistycznych oraz wykreowaniem nowych produktów i usług. 4. Bardziej efektywne wykorzystanie zasobów morza. 5. Inwestycje w rozwój marynarki wojennej i systemów bezpieczeństwa m.in.: rozwój technologii podwójnego zastosowania (<i>dual use</i>).	1. Możliwa dekonstrukcja na rynku offshore związana z niskimi cenami ropy i ograniczeniami budżetowymi w zakresie rozwoju energetyki wiatrowej na morzu. 2. Wysokie koszty wejścia z nowymi produktami i usługami na rynki zagraniczne. 3. Przejmowanie firm krajowych przez podmioty zagraniczne i utrwalenie funkcji podwykonawczych skazujących nas na konkurencję cenową. 4. Niedostosowanie instrumentów wsparcia do potrzeb i specyfiki branży.

ISP 2 - Technologie interaktywne w środowisku nasyconym informacyjnie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Nowoczesne zaplecze akademickie, badawcze i laboratoryjne w regionie. 2. Znaczący udział przedsiębiorstw z obszaru ICT w gospodarce regionu pod względem liczby podmiotów, zatrudnienia i przychodów. 3. Zgromadzony w regionie potencjał w postaci klastra kluczowego (regionalnego i krajowego). 4. Duża dynamika nowo powstających podmiotów. 5. Obecność w regionie firm będących światowymi liderami. 6. Istniejące i dobrze rozwinięte zaplecze infrastrukturalne dla rozwoju <i>start-upów</i>. 7. Dobre przykłady współpracy uczelni z biznesem oraz dużych i małych firm, w tym w ramach rozwijającego się klastra kluczowego.	1. Niewielki potencjał finansowy firm z ograniczoną zdolnością do ponoszenia nakładów na działalność innowacyjną, w szczególności B+R. 2. Niewiele silnych marek regionalnych rozpoznawalnych na skalę międzynarodową. 3. Niewielkie udziały w rynku międzynarodowym w produktach/usługach finalnych. 4. Stosunkowo słabe powiązania pomiędzy oddziałami korporacji międzynarodowych, a regionalnymi przedsiębiorstwami.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Wymiar globalny uruchomienia przedsięwzięć w obszarach m.in.: inteligentne miasto, inteligentny	1. Wykorzystanie znacznej części publicznych środków na B+R przez największe i najsilniejsze

budynek, inteligentny port, inteligentna fabryka oraz cyfryzacja usług publicznych, które generowałyby popyt na innowacyjne produkty i usługi dostarczane przez regionalne firmy. 2. Wykorzystanie synergii z innymi obszarami gospodarki w celu wykreowania unikalnej przewagi konkurencyjnej regionu (silny potencjał dla działań cross-sektorowych). 3. Wpisywanie się w priorytety UE (Strategia Europa 2020). 4. Cyfryzacja procesów przemysłowych, biznesowych i komunikacyjnych. 5. Łatwość i możliwość globalizacji rozwiązań, produktów i usług (w tym także zdominowania pewnych nisz).	podmioty, w tym z udziałem kapitału zagranicznego. 2. Finansowanie innowacyjnych rozwiązań, których firmy regionalne nie będą w stanie skomercjalizować na rynkach zagranicznych. 3. Rosnąca konkurencja ze strony dużych firm międzynarodowych oraz konkurencja ze strony innych lokalizacji w Polsce rozwijających specjalizacje w zakresie ICT. 4. Ograniczony popyt wewnętrzny na nowe, innowacyjne rozwiązania, w szczególności nie przetestowane na świecie i wymagające pilotażowego sprawdzenia w rzeczywistych warunkach.

ISP 3 - Technologie efektywne w produkcji, dystrybucji i zużyciu energii i paliw oraz w budownictwie

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Silna baza gospodarcza, w tym dwie duże grupy kapitałowe oraz wyspecjalizowane firmy (m.in.: budowlane i ICT). 2. Prężne ośrodki badawcze o wysokim potencjale naukowym z nową i rozwijaną infrastrukturą B+R. 3. Sprzyjające warunki dla rozwoju OZE (zwłaszcza farm wiatrowych – lądowych i na morzu) oraz aktywna polityka w tym zakresie rozwoju sieci inteligentnych. 4. Rozwinięta infrastruktura logistyczna w zakresie dostaw surowców energetycznych (w szczególności ropy naftowej).	1. Niedostateczna współpraca pomiędzy dużymi i mniejszymi firmami z regionu, które mogłyby dostarczać innowacyjnych rozwiązań. 2. Nieliczne przykłady skutecznej ekspansji na rynki zagraniczne. 3. Brak systemowego wsparcia dla rozwoju OZE, energetyki prosumenckiej oraz sieci inteligentnych. 4. Niedostosowana sieć przesyłowa energii elektrycznej do podłączenia dużej ilości mikro i małych źródeł.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Utrzymujące się trendy rozwojowe i zapotrzebowanie rynkowe związane z oszczędnym gospodarowaniem energią i jej lokalnym generowaniem w ramach OZE (w tym także przetwarzaniem odpadów). 2. Promowanie postaw proekologicznych związanych z energią prosumencką wśród społeczeństwa i podmiotów gospodarczych. 3. Poszukiwanie nowych źródeł ropy i technologii jej przetwarzania (w tym wykorzystania biokomponentów i biopaliw). 4. Chłonny rynek w zakresie budownictwa i modernizacji istniejących budynków uwzględniający instalacje nowoczesnych systemów grzewczych, wentylacyjnych i ich serwisowania.	1. Wysokie koszty inwestycji w energetykę i ryzyko braku środków publicznych na wspieranie OZE, sieci inteligentnych i energetyki prosumenckiej, zwłaszcza po 2020 roku. 2. Ryzyko transferu gotowych rozwiązań technologicznych z zagranicy. 3. Ryzyko procesów konsolidacyjnych w polskim sektorze energetycznym i paliwowym oraz przeniesienia ośrodków decyzyjnych i rozwojowych poza region. 4. Zmniejszenie popytu na produkty ropy naftowej, na skutek zwiększenia wykorzystania innych paliw, w tym gazu na masową skalę m.in. w transporcie morskim i drogowym.

ISP 4 - Technologie medyczne w zakresie chorób cywilizacyjnych i okresu starzenia

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Istotny i zróżnicowany potencjał w sferze akademickiej i naukowej oparty na współpracy.	1. Niewielki potencjał finansowy firm z ograniczoną zdolnością do ponoszenia nakładów

2. Silny potencjał biznesowy dużych firm jak i mniejszych podmiotów w obszarze m.in. leków generycznych, biotechnologii, produkcji implantów i urządzeń medycznych, a także kosmetyków. 3. Prowadzone zaawansowane testy przedkliniczne protez zastawek serca z biomateriałów i prace nad zaawansowanymi urządzeniami medycznymi wykorzystywanymi w kardiologii i transplantologii oraz rozwój produktów medycznych w oparciu o technologie druku 3D (w zakresie stomatologii i protetyki, a także implantów narządów ruchu). 4. Obecność dedykowanej infrastruktury B+R oraz funduszy kapitałowych wspierających rozwój branży. 5. Obecność infrastruktury uzdrowiskowej.	na działalność innowacyjną w szczególności B+R. 2. Niewiele silnych marek rozpoznawalnych na skalę międzynarodową, czy chociażby europejską. 3. Niedostateczna współpraca pomiędzy firmami a sektorem B+R oraz pomiędzy małymi i dużymi firmami.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Upowszechnienie wiedzy na temat chorób cywilizacyjnych i okresu starzenia oraz rosnące zapotrzebowanie na innowacyjne rozwiązania w profilaktyce, diagnostyce i terapii tych chorób. 2. Duży perspektywiczny rynek światowy w zakresie tzw. turystyki medycznej, jak i sprzedaży nowych i tańszych odpowiedników leków. 3. Duży potencjał wykorzystania technologii ICT (w tym rozwój telemedycyny), a także nanotechnologii i technologii druku 3D.	1. Duże ryzyko konkurencji w zakresie wprowadzania na rynek innowacyjnych rozwiązań przez podmioty zagraniczne. 2. Wysokie ryzyko finansowania prac B+R bez realnych możliwości ich komercjalizacji. 3. Koncentracja środków lidera branży z przeznaczeniem na finansowanie własnych prac rozwojowych.

IV. Ramy finansowe określające dostępne środki na badania i innowacje

Poniższa tabela wskazuje możliwe źródła finansowania przedsięwzięć w obszarze B+R. Co do zasady ramy finansowe wynikają z szacunków dla działań 1.1.1 i 1.1.2 w ramach Priorytetu 1.1 RPS PPK. Prezentowane kwoty mają charakter szacunkowy i w odniesieniu do środków niebędących w gestii SWP zostały oszacowane na bazie uzgodnień pomiędzy SWP a rządem zawartych w Kontrakcie Terytorialnym oraz na podstawie danych historycznych i potencjału województwa.

Lp.	Źródło finansowania	Kwota ⁴⁵ (mln zł)
1.	RPO WP	750,00
2.	Krajowe programy operacyjne (PO IR, PO WER)	1 760,00
3.	Środki unijne zarządzane przez KE (m.in. Horyzont 2020)	220,00
4.	Inne środki publiczne (krajowe i zagraniczne)	21,00
5.	Budżet SWP	0,50

⁴⁵ Do oszacowania kwot zastosowano średni kurs NBP z dnia 11 czerwca 2015 roku 1 euro = 4,15 PLN.

6.	Środki prywatne (dla pozycji 1-4)	957,00
SUMA		3 708,50

Przyjmuje się, że środki (krajowe i zagraniczne, publiczne i prywatne) skierowane na badania i innowacje w regionie w perspektywie 2014-2020 wyniosą nie mniej niż 3 708,50 mln zł. Bezpośrednio w gestii Samorządu Województwa Pomorskiego pozostają środki w ramach RPO WP 2014-2020 (180,5 mln EUR), pośrednio jednak samorząd ma wpływ na przedsięwzięcia, które będą realizowane w ramach Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Pomorskiego. Pozyskanie reszty środków w głównej mierze będzie zależec od aktywności pomorskich beneficjentów i działań (w tym SWP) zachęcających do pozyskiwania oraz wydatkowania środków.

IV. Mechanizmy gwarantujące mobilizację środków prywatnych na B+R

Konieczność zaangażowania środków prywatnych na B+R wynika z wprowadzenia odpowiednich zasad interwencji oraz warunków wsparcia do dokumentów strategicznych i operacyjnych.

Po pierwsze, SRWP oraz RPS PPK ustanawiają kryterium zaangażowania środków prywatnych, które kładzie nacisk na realizację przedsięwzięć efektywnych ekonomicznie, w szczególności angażujących kapitał prywatny, co prowadzi do wzmocnienia oddziaływania i skuteczności interwencji publicznej. Jednym z głównych wskaźników realizacji celów RPS PPK jest wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw.

Po drugie, preferencje te przełożone zostały na kierunkowe zasady wyboru projektów do RPO WP, np. wymuszające w ramach PI 1a wybór projektów „z udokumentowanym prywatnym wkładem finansowym”. Efektem zastosowania tych kryteriów będzie stymulowanie prywatnych inwestycji w B+R, w taki sposób, że wspierane będą przede wszystkim te projekty badawczo-rozwojowe lub związane z inwestycjami w infrastrukturę B+R, które wykażą istotny udział finansowania prywatnego i bezpośrednie zaangażowanie przedsiębiorców.

Po trzecie, należy podkreślić, że przyjęty w regionie model oddolnego definiowania inteligentnych specjalizacji, poprzez propozycje zgłaszane przez zainteresowane środowiska biznesowe i naukowe, odgrywa istotną rolę w zakresie mobilizowania przedsiębiorstw do podejmowania działań B+R i alokowania na nie środków prywatnych. W ramach procesu wyboru ISP, Partnerstwa przedłożyły aplikacje konkursowe ściśle korespondujące z kierunkowymi zasadami wyboru projektów do RPO WP, w tym zadeklarowały udział wkładu własnego w finansowaniu trzech przykładowych projektów B+R. Funkcje mobilizacji środków prywatnych na działalność B+R mają także pełnić w RPO WP instrumenty finansowe.

V. Mechanizmy monitoringu ISP

Monitoring został uruchomiony wraz z wdrażaniem procesu wyboru inteligentnych specjalizacji i jest realizowany w zakresie tzw. „*ewaluacji uczestniczącej*”, której celem jest bieżąca obserwacja i identyfikacja ewentualnych problemów mogących utrudnić realizację założonych działań, a w konsekwencji zagwarantować wyciągnięcie wniosków mogących usprawnić proces.

Proces wyboru ISP jest procesem cyklicznym, co wprowadza możliwość wyboru i wsparcia rozwoju nowych inteligentnych specjalizacji w przypadku, gdy odpowiednio rozwinięty potencjał gospodarczy, technologiczny oraz zmodyfikowane zostaną strategie poszczególnych interesariuszy (tj. przedsiębiorstw, jednostek naukowych) w nowym obszarze gospodarczym.

Porozumienia na rzecz rozwoju ISP, podpisywane z Partnerstwami reprezentującymi wybrane obszary, obowiązują przez okres 3 lat. Po tym okresie oraz na podstawie ewaluacji wdrożenia celów i przedsięwzięć zapisanych w Porozumieniu, możliwe będzie utrzymanie statusu ISP (ocena współpracy Partnerstw oraz decyzja o przedłużeniu okresu obowiązywania Porozumień mają miejsce na 6 miesięcy przed upływem okresu ich obowiązywania).

W okresie 2014 – 2020 prowadzony jest monitoring rozwoju ISP, którego celem jest śledzenie procesów gospodarczych i technologicznych w wybranych obszarach. Monitoring uwzględnia zarówno dynamikę jak i kierunki rozwoju danej specjalizacji, w tym w odniesieniu do województwa, kraju oraz obszaru branżowego danej specjalizacji. Ponadto monitorowaniu podlega wdrażanie Porozumień, w tym w szczególności ocena stopnia osiągnięcia uzgodnionych celów rozwoju ISP oraz ocena efektywności wsparcia publicznego w zakresie realizacji projektów, w tym projektów horyzontalnych.

Po zakończeniu okresu obowiązywania Porozumień, przeprowadzona zostanie dedykowana, pogłębiona ewaluacja. Jej celem będzie kompleksowe spojrzenie na dotychczasowe doświadczenia wynikające z realizacji procesu jak również przegląd efektów wsparcia dotychczasowych działań w obszarach ISP, w szczególności w kontekście korzyści oraz wartości dodanej wygenerowanej dla gospodarki regionu. Wnioski z ewaluacji posłużą ewentualnym modyfikacjom zarówno procedury wyboru, jak i zakresu wsparcia dla wybranych specjalizacji.

Dodatkowo, we współpracy m.in. z Ministerstwem Rozwoju, Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Komisją Europejską tworzony jest spójny system monitorowania inteligentnych specjalizacji na poziomie regionalnym i krajowym.

ZAŁĄCZNIK 3. WNIOSKI Z OCENY EX-ANTE PROGRAMU

1. Podstawowe informacje o Ocenie

Ocena została przeprowadzona zgodnie z art. 15 ust. 6 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2009 r., Nr 84 poz. 712 z późn. Zm.).

Zamawiającym było Województwo Pomorskie, a Wykonawcą – Fundacja Naukowa Instytut Badań Strukturalnych (Lider Konsorcjum) oraz Coffey International Development Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Partner Konsorcjum), zaś głównym adresatem – Zarząd Województwa Pomorskiego. Ocena ex-ante była realizowana przez Wykonawcę jednocześnie dla wszystkich 6 regionalnych programów strategicznych.

Przedmiotem Oceny był projekt Programu przyjęty przez Zarząd Województwa Pomorskiego w dniu 28 marca 2013 r. (Uchwała nr 324/234/13).

Prace nad Oceną ex-ante rozpoczęły się 20 maja 2013 r. Uzgodniony z Zamawiającym raport metodologiczny został przekazany przez Wykonawcę 6 czerwca 2013 r. W trakcie Oceny odbyły się art. warsztaty dotyczące Programu, w którym udział wzięli przedstawiciele Wykonawcy oraz Zamawiającego. W dniu 16 lipca 2013 r. Wykonawca zaprezentował na spotkaniu wnioski i rekomendacje dla Programu na podstawie przeprowadzonej Oceny.

2. Zakres Oceny

Zakres Oceny objął następujące obszary badawcze:

- 1) Ocena części diagnostycznej;
- 2) Ocena części projekcyjnej;
- 3) Ocena systemu realizacji, monitorowania i oceny oraz ram finansowych;
- 4) Ocena spójności wewnętrznej RPS;
- 5) Ocena relacji zewnętrznych oraz oddziaływania RPS, w tym realność osiągnięcia zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego;
- 6) Ocena procesu konsultacji społecznych;
- 7) Ocena relacji z pozostałymi RPS, w tym ich spójność i komplementarność.

3. Kluczowe wnioski i rekomendacje dla Programu wynikające z Oceny

Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski i rekomendacje ewaluatorów wobec Programu.

Wnioski:

- właściwa architektura celów, priorytetów oraz działań Programu (za wyjątkiem Działania 1.3.2, które rekomendowano uwzględnić art. w ramach Działania 1.1.1.);

- wielopoziomowe nazwy celów, priorytetów oraz działań prowadzące do niejasnej relacji między różnymi szczeblami interwencji;
- odpowiednie uwzględnienie selektywności SRWP 2020 w zakresie obszarów strategicznej interwencji (OSI);
- trafne przedstawienie w części diagnostycznej sytuacji województwa z perspektywy problemowej, obrazujące specyfikę regionu;
- trafne odniesienie się w kryteriach strategicznych, wyszczególnionych w poszczególnych działaniach, do zasad realizacji SRWP 2020;
- wierne przeniesienie na poziom działań Programu wyborów strategicznych SRWP 2020;
- trudności z definiowaniem wskaźników, generujące konieczność istotnych modyfikacji zwłaszcza na poziomie priorytetów;
- niepełne uwzględnienie postanowień z SRWP 2020 w formule Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych (ZPT), dotyczących terytorialnego ukierunkowania interwencji wobec głównych obszarów funkcjonalnych; niejasność relacji pomiędzy ZPT a przedstawionymi w programie OSI;
- zastosowanie w Programie odmiennego katalogu kluczowych partnerów w stosunku do zapisów SRWP 2020;
- przyjęcie w projekcie Programu szczegółowych zapisów dotyczących źródeł finansowania, przy jednoczesnym braku doprecyzowania formy wsparcia;
- mocne wyeksponowanie w części diagnostycznej zagadnień związanych z energetyką (*stan sieci przesyłowych, zależność energetyczna, wykorzystanie OZE*) i uznanie ich za jeden z kluczowych czynników decydujących o inwestycjach zagranicznych;
- wyraźne podkreślenie istotnej roli gospodarki morskiej (w tym portów morskich) w polityce rozwoju województwa.

Rekomendacje:

- modyfikacja systemu wskaźników i zapisanych mierników;
- zastosowanie priorytetyzacji poszczególnych elementów uwarunkowań, od najbardziej do najmniej istotnych, w ramach oceny analizy SWOT;
- ujednoczenie katalogu branż charakteryzujących się największym potencjałem;
- dodanie w części diagnostycznej poprawek/uzupełnień dla zachowania większej spójności wewnętrznej dokumentu oraz spójności z SRWP 2020;
- umieszczenie w Programie opisu realizacji Zobowiązań SWP zapisanych w SRWP 2020 oraz przewidzianych do realizacji przedsięwzięć strategicznych;
- przeniesienie zakresu interwencji Działania 1.3.2 do Działania 1.1.1.;

- zmiana nazw Celów Szczegółowych, Priorytetów i Działań z akcentem na zmianę, jaka dokona się dzięki realizacji Programu;
- umieszczenie wykazu skrótów zawartych w Programie;
- przeniesienie części *Strategiczne założenia identyfikacji pomorskich inteligentnych specjalizacji* do rozdziału poświęconego systemowi realizacji Programu.

4. Kierunki zmian w Programie jako efekt procesu Oceny

Poniżej – w formie syntetycznej – przedstawiono najważniejsze kierunki zmian w Programie wynikające z rekomendacji przedstawionych przez Wykonawcę Oceny:

- poszerzono katalog kluczowych partnerów Programu, art. o organizacje pozarządowe;
- dokonano przeformułowań nazw Celów Szczegółowych, Priorytetów i Działań w Programie;
- zmodyfikowano zakres Działania 1.3.2 art. poprzez przeniesienie części zakresu interwencji do Działania 1.1.1.;
- dodano opis sposobu realizacji zobowiązań zapisanych w SRWP 2020 oraz przedsięwzięć strategicznych;
- dokonano priorytetyzacji zapisów analizy SWOT, od najbardziej do najmniej istotnych;
- dodano wykaz używanych skrótów oraz słownik kluczowych pojęć;
- uzupełniono i zmodyfikowano system wskaźników efektów realizacji Programu;
- zmodyfikowano zasady i warunki wykorzystania ZPT.

ZAŁĄCZNIK 4. SŁOWNIK KLUCZOWYCH POJĘĆ

Analiza SWOT	Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). SWOT to jedna z najczęściej wykorzystywanych technik analitycznych służąca do porządkowania/posegregowania posiadanej informacji. Analiza SWOT pozwala na ocenę praktycznie każdego zjawiska ze sfery działalności człowieka. Zgodnie z przyjętymi dla SWOT zasadami dla każdego analizowanego obiektu należy zidentyfikować czynniki, które mają wpływ na wynik analizy, czyli słabe i silne strony oraz szanse i zagrożenia. Z jednej strony są to czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, a z drugiej pozytywne i negatywne. SWOT stanowi cenne narzędzie planowania i analizy strategicznej – poprawnie dokonana stwarza szanse wykorzystania mocnych stron organizacji przy jednoczesnym unikaniu słabych w tych obszarach, w których pojawiają się możliwości oraz zabezpieczenia przed zagrożeniami.
Branże kluczowe dla regionu	Branże o największym potencjale rozwoju, do których zalicza się art. ICT, chemia lekka (branża farmaceutyczna i kosmetyczna, biotechnologia), logistyka, energetyka w tym technologie off-shore, BPO/SSC oraz sektor motoryzacyjny.
Ekoinnowacji	Innowacja, która poprawia efektywność wykorzystania zasobów naturalnych w gospodarce, zmniejsza negatywny wpływ działalności człowieka na środowisko lub wzmacnia odporność gospodarki na presje środowiskowe. (OECD 2011, EIO 2011, KE 2011) ⁴⁶
Instytucja otoczenia biznesu (IOB)	Podmioty, które oferują przedsiębiorcom pomoc związaną z tworzeniem, prowadzeniem i rozwojem przedsiębiorstwa.
Inteligentne specjalizacje (<i>smart specialisation</i>)	Koncepcja inteligentnej specjalizacji wiąże się z jednym z trzech głównych priorytetów Strategii Europa 2020, czyli rozwojem opartym na wiedzy i innowacji. Polega on na identyfikacji priorytetowych obszarów, które otrzymają wsparcie ze środków europejskich. Oceniany jest przy tym regionalny potencjał innowacji, na podstawie ich zasobów i możliwości, które dostępne w regionie. Zidentyfikowane obszary powinny być szczegółowo opisane tak, aby wskazać przewagę konkurencyjną regionu. Może to być obszar zdefiniowany, jak art. innowacyjne rozwiązania zmniejszające zatłoczenie w miastach, czy ICT na rzecz aktywnego starzenia się.
Klaster	Geograficzne skupisko wzajemnie powiązanych firm, wyspecjalizowanych dostawców, jednostek świadczących usługi, firm działających w pokrewnych sektorach i związanych z nimi instytucji (na przykład uniwersytetów, jednostek normalizacyjnych i stowarzyszeń branżowych), konkurujących między sobą, ale również współpracujących ⁴⁷ .
Klastry kluczowe	Skupiska przedsiębiorstw i instytucji otoczenia (w tym naukowych i edukacyjnych) o zasięgu regionalnym lub ponadregionalnym/ponadnarodowym, które mogą stać się silnymi motorami rozwoju regionu/kraju w przyszłości.
Miejski obszar funkcjonalny	Zwarty układ przestrzenny składający się z miasta (miast) oraz funkcjonalnie powiązanych z nim terenów (gmin otaczających), charakteryzujący się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.
One-stop-shop	Firma lub miejsce, które oferuje usługi dla klientów kompleksowo (art. przy rejestracji działalności gospodarczej ideę tę nazwano zasadą „jednego okienka”).

⁴⁶ A. Szpor, A. Śniegocki, *Ekoinnowacje w Polsce stan obecny, bariery rozwoju, możliwości wsparcia*, Warszawa 2012, s. 3.

⁴⁷ M.E. Porter, *Porter o konkurencji*, Warszawa 2001.

Organizacja pozarządowa	Organizacja obywatelska (założona przez obywateli lub ich organizacje) działająca z własnej inicjatywy na rzecz wybranego interesu publicznego i nie działająca dla osiągnięcia zysku. W polskim prawie definicję ustawową organizacji pozarządowej zawiera art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873), zgodnie z którym organizacjami pozarządowymi są, nie będące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nie posiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia, przy czym niektórych przepisów ustawy nie stosuje się do fundacji publicznych i fundacji partii politycznych.
Obszar Metropolitalny Gdańsk Gdynia Sopot	Typ obszaru funkcjonalnego obejmującego miasta rdzeniowe (Gdańsk, Gdynię i Sopot) oraz powiązane z nimi funkcjonalnie otoczenie, który został określony w <i>Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego</i> , jako obszar aglomeracji Trójmiasta.
Obszar Strategicznej Interwencji	Podstawowe narzędzie koncentracji działań realizowanych w ramach RPS, nadające im orientację przestrzenną, wskazujące na dominujące wyzwania rozwojowe różnych obszarów oraz przyporządkowujące im adekwatne narzędzia interwencji publicznej.
Partner kluczowy	Podmiot kluczowy dla realizacji projektu/działania. Partner kluczowy może być partnerem finansowym, merytorycznym projektu/działania. Nie należy utożsamiać tego terminu z beneficjentem.
Proces przedsiębiorczego odkrywania (PPO)	Podstawą tworzenia inteligentnych specjalizacji jest proces przedsiębiorczego odkrywania (entrepreneurial discovery process), rozumiany jako integrujący różnych interesariuszy w celu identyfikowania priorytetów w zakresie badań, rozwoju i innowacji, wokół których koncentrowane są inwestycje prywatne i publiczne
<i>Proof-of-concept</i>	Idea <i>proof-of-concept</i> polega na udowodnieniu możliwości napisania danego oprogramowania lub wprowadzenia wymaganych zmian. Podmiot wykonujący zlecenie najczęściej musi udowodnić z punktu widzenia koncepcyjnego oraz funkcjonalnego, że potrafi zadanie to zrealizować. Najczęściej proces ten polega na przygotowaniu wersji demonstracyjnej. <i>Proof-of-concept</i> odnosi się również do udowodnienia wady programu lub algorytmu oraz wykazania szkodliwości luki w zabezpieczeniach danego oprogramowania.
Przedsiębiorca	Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną. Osoba prowadząca działalność na własny rachunek oraz jako przedsiębiorstwa rodzinne, a także spółki lub konsorcja prowadzące regularną działalność gospodarczą.
Przedsięwzięcie strategiczne	Imiennie wpisane do Programu projekty, grupy projektów lub mini-programy, które w istotny sposób przyczyniają się do realizacji celów Programu, angażując przy tym znaczne zasoby finansowe lub instytucjonalne lub organizacyjne.
Przemysły (sektory) kreatywne	Cykle kreacji, produkcji i dystrybucji dóbr i usług, które używają kreatywności i kapitału intelektualnego jako podstawowego nakładu. Tworzą zestaw działań opartych na wiedzy, skoncentrowanych, ale nieograniczonych do sztuki, potencjalnie generujących przychody z handlu i praw własności intelektualnej.

	Obejmują produkty namacalne i nienamacalne, artystyczne usługi zawierające kreatywną treść, wartość ekonomiczną i cele marketingowe ⁴⁸ .
Regionalne Programy Strategiczne (RPS)	Stanowią uszczegółowienie i zasadnicze narzędzie realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 oraz pełnią wiodącą rolę w konkretyzacji i harmonizowaniu działań Samorządu Województwa w różnych obszarach tematycznych Strategii. Tematyczny zakres oraz logika interwencji RPO WP na 2014–2020 będą zdeterminowane zapisami sześciu Regionalnych Programów Strategicznych: w zakresie: rozwoju gospodarczego, aktywności zawodowej i społecznej, transportu, środowiska i energetyki, aktywności kulturalnej i turystycznej oraz ochrony zdrowia.
Wartość dodana	Przyrost wartości dóbr w wyniku określonego procesu produkcji lub tworzenia usługi. Źródłem wartości dodanej jest praca. W działalności gospodarczej jest to różnica między całkowitym przychodem ze sprzedaży a całkowitymi kosztami zasobów zewnętrznych zużytych do produkcji (surowców, energii i usług zewnętrznych związanych z daną produkcją).
Spin-off/spin-out	Nowoutworzone przedsiębiorstwo oparte na wiedzy. <i>Spin-off</i> to nowe przedsiębiorstwo, które powstało w drodze usamodzielnienia się pracownika/ów przedsiębiorstwa macierzystego lub innej organizacji (np. laboratorium badawczego, szkoły wyższej), wykorzystującego/ych w tym celu intelektualne zasoby organizacji macierzystej. Firmy spin-off posiadają charakter przedsięwzięć niezależnych od organizacji macierzystej. <i>Spin-out</i> to nowe przedsiębiorstwo, które zostało założone przez pracownika/ów przedsiębiorstwa macierzystego lub innej organizacji (np. laboratorium badawczego, szkoły wyższej), wykorzystując w tym celu intelektualne oraz materialne zasoby organizacji macierzystej. Firmy spin-out, w przeciwieństwie do spin-off są kapitałowo lub operacyjnie powiązane z organizacją macierzystą. ⁴⁹
Start-up	Nowe przedsiębiorstwo, firma we wczesnym etapie rozwoju.
Student zagraniczny	Student wszystkich stopni kształcenia (I i II stopnia oraz III – doktoranci), który realizuje cykl kształcenia w uczelni lub studiuje przez co najmniej jeden semestr, w ramach programów wymiany międzynarodowej.
zobowiązanie SWP	deklaracja Samorządu Województwa Pomorskiego w zakresie realizacji działań prowadzących do osiągnięcia kluczowych celów określonych w Strategii Województwa Pomorskiego 2020. Zobowiązania zostały określone w opisach poszczególnych celów operacyjnych

⁴⁸ UNCTAD (2008).

⁴⁹ K. Matusiak (red.) *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*. PARP, Warszawa 2005, s. 131.